

[Anden næstformand]

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) *Forhandling om redegørelse nr. R 4:*

Finansministerens redegørelse af 30. november 1983 om regeringens program for modernisering i den offentlige sektor.

(Anmeldt 30/11 83. Redegørelsen givet 30/11 83. Meddelelse om forhandling 30/11 83).

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Efter ønske skal jeg fastsætte taletiden til 15 minutter for ordførerne i første omgang.

Forhandling

Ivar Nørgaard (S):

Det er den til enhver tid siddende regeringens opgave og pligt at bestræbe sig på at få administrationsapparatet til at fungere efter det tilsigtede formål og løbende søge at forny og forbedre den offentlige service. Det er særlig påkrævet i en tid, hvor samfundets samlede aktivitet er stagnerende, og hvor flere og flere borgere bliver stærkt afhængige af det offentlige serviceapparat.

Da henimod 875.000 personer er offentligt ansat, altså mere end en fjerdedel af alle beskæftigede, er en velfungerende offentlig sektor af afgørende direkte betydning for trivsel på arbejdspladsen.

Såvel for borgerne, der skal betjenes af det offentlige servicesystem og de offentlige virksomheder, som for de mange ansatte er det vigtigt, at den offentlige administration og de offentlige virksomheder følger med tiden og tilpasser sig de vekslende behov. Det er regeringens og dette folketings opgave at bidrage til, at en sådan tilpasning kan blive smidig og effektiv.

Socialdemokratiet kan fuldt ud tilslutte sig regeringens håb om, at alle de partier, der har været med til at opbygge den offentlige sektor, også kan være enige om at forbedre

dens muligheder for fortsat at følge med tiden.

»Det er«, som ministeren udtrykker det i sin skriftlige redegørelse, »en nødvendighed, hvis velfærdssamfundet skal stå sin prøve under 80ernes økonomiske vilkår og vi skal gøre op med myterne om den offentlige sektors manglende dynamik.«

Bortset fra fremskridtspartiet burde alle partier her i salen kunne deltage i dette håb.

Lad mig først slå fast, at målsætningen ikke kan nås, hvis folketingets flertal gennemfører nedskæringer med social slagside og reducerer antallet af offentligt ansatte gennem afskedigelser, der forringer den offentlige service og øger den i forvejen helt urimeligt store arbejdsløshed.

Derimod kan der givetvis opnås betydelige resultater ved at modernisere administrationsmetoderne, ved at afbureaukratisere administrationssystemet, ved efteruddannelse af de offentligt ansatte og ved i højere grad at delegeres ansvaret og opgaverne ud på de flest mulige medarbejdere.

Et af de instrumenter eller værktøjer, som administrationen og vi politikere samarbejder om under udøvelse af vore funktioner, er det offentliges budget- og bevillingssystem. Da dette system er under stadig udbygning, er der risiko for, at det bliver uoverskueligt og stift. Det er derfor nødvendigt, at det mellemrum bliver taget op til kritisk analyse og revision. De sidste større budgetreformer fandt sted for 10–15 år siden, da vi indførte rammebevillinger, flerårsbudgetter og budgetvejledninger.

I foråret 1982 nedsatte den socialdemokratiske regering et budgetreformudvalg, som fik til opgave kritisk at vurdere det gældende budget- og bevillingssystem samt at fremkomme med forslag til ændringer. Udvalget barslede med en diger rapport i juni i år, og efter at rapporten har været forelagt rigsrevisionen og statsrevisorerne, der i slutningen af september har ledsaget den med kommentarer, har finansministeren nu fremsendt den til finansudvalget omtrent samtidig med, at han afgav den skriftlige redegørelse, som vi i dag har til drøftelse.

Det forekommer mig, at budgetreformudvalgets rapport er et sobert stykke arbejde, som kan danne et nyttigt grundlag for regeringens og folketingets videre overvejelser

[Ivar Nørgaard]

om, hvilke budget- og bevillingsreformer der bør gennemføres.

Læsningen af budgetreformudvalgets rapport efterlader én med det bestemte indtryk, at der kan og bør opnås forbedringer og effektivisering af administrationen, navnlig ved smidiggørelse af stillingskontrollen. Dette er da også et af de væsentligste forslag, finansministeren fremsætter i sin redegørelse. Hvor langt demonteringen af stillingskontrollen bør foretages, må bero på en nøjere afvejning af hensynet til smidiggørelsen af administrationen på den ene side og folketingets og finansudvalgets kontrolmuligheder på den anden side.

Socialdemokratiet er rede til at medvirke til en væsentlig forenkling på dette område, navnlig i forbindelse med afslutningen af overgangen til EDB. Vi er også parat til at medvirke til en styrket rammestyring og decentralisering af budgetlægningen. Dette kan som foreslået ske ved en tidlig fastsættelse af totalrammer for hvert ministerområde, der skal omfatte såvel lovbundne som bevillingsstyrede udgifter og indtægter samt fornyede reserver til nye initiativer.

Men før vi kan foretage en nærmere vurdering, er det nødvendigt med flere oplysninger om, hvordan systemet skal anvendes i praksis. Totalbudgetrammer kan, som det rigtigt fremhæves af finansministeren i redegørelsen, være til hjælp for finansudvalget ved at give det en tidlig orientering om regeringens planer, men de kan også dække over ønsket om en skærpet nedskæringspolitik.

Det er i det hele taget et gennemgående træk i ministerens redegørelse, at de forskellige reformforslag omtales meget summarisk, i visse tilfælde nærmest i overskriftsform. Derfor er det nødvendigt med en mere detaljeret gennemgang i finansudvalget og andre relevante folketingsudvalg.

Særlig interesse knytter der sig til regeringens planer om at indføre omkostningsdækkende betalinger mellem offentlige institutioner og til planerne om at indføre nettobudgettering til afløsning af det bruttobudgetteringsprincip, der altovervejende eksisterer i det nuværende bevillingssystem.

Det nye system skal navnlig finde anvendelse inden for statsvirksomhederne og andre statsinstitutioner, hvis hovedaktivitet indebærer salg af ydelser. Også her er vi stærkt interesserede i mere detaljerede oplysninger,

idet det helt beror på den praktiske udformning af metoderne, om de fører til større smidighed og effektivitet eller til en indskrænkning af den offentlige service. Bl.a. er det vigtigt at vide, hvor stor de enkelte statsvirksomheders årlige reserve – eller, som man i budgetsproget kalder den, buffer – skal være, og hvilken bevillingsprocedure der skal anvendes, hvis denne reserve eller buffer overskrides. Ministeren kan måske allerede i dag orientere offentligheden om regeringens hensigter på dette område.

Ministerens foreslår i sin redegørelse nye regler for indtægtsdækket virksomhed, således at institutioner, der som biaktivitet har et forretningsområde, får mulighed for fuld omkostningsdækning og personaleforbrug uden for den statslige rammestyring; men ministeren siger samtidig, at der vil blive fastlagt nærmere regler for prisfastsættelsen af de ydelser, det drejer sig om, for at undgå konkurrenceforvridning over for private virksomheder. Vi er meget interesserede i, hvilke nærmere regler det drejer sig om, idet alt for firkantede regler om dækningsbidrag til fællesomkostningerne meget let kan komme til at hæmme den offentlige virksomheds konkurrenceevne.

I de akter, som finansministeren har fremsendt til finansudvalget, nævnes der som et forslag, at man oven i lønudgifterne mindst skal lægge 100 pct. til dækning af fællesomkostningerne og højst skal lægge 200 pct., når det drejer sig om virksomheder, der skal konkurrere med private. Jeg har svært ved at se, at et så firkantet system med så håndfaste bunde og lofter kan give mulighed for effektiv konkurrence med private virksomheder. Jeg kunne levende forestille mig, at der fandtes offentlig aktivitet, som næsten fuldt ud var rent personlig serviceydelse og altså ikke var forbundet med noget eller med meget lidt kapitalapparat. Der kan jeg ikke se, at det ville være rimeligt, at der oven i lønudgifterne som bund skal lægges 100 pct., før man kan konkurrere med et privat foretagende. Hvis det derimod drejer sig om en ydelse, der kræver et kæmpe stort kapitalapparat i det offentlige, kan jeg på den anden side heller ikke se, at det altid kan være nok kun at lægge 200 pct. til. Men jeg går ud fra, at det er noget, vi kan få drøftet nærmere med finansministeren. Det er måske noget, finans-

[Ivar Nørgaard]

ministeren allerede i dag vil orientere os lidt nærmere om.

Finansministeren erklærer i redegørelsen, at regeringen lægger op til en opblødning af grænserne mellem den private og den offentlige sektor, idet man ønsker at gennemføre en mere lige konkurrence og et større samspil. Vi er i socialdemokratiet stærkt interesseret i foranstaltninger, der fremmer samarbejdet mellem private og offentlige virksomheder, bl.a. i forbindelse med det stigende behov for systemeksport, f.eks. inden for sundhedssektoren, miljøsektoren og energisektoren. Men vi har en stærk mistanke om, at regeringens bestræbelser har til formål med mere eller mindre skjulte midler at øge privatiseringen – med det resultat, at borgernes service bliver forringet, og at den sociale skævhed bliver forøget.

Regeringen har netop offentliggjort en embedsmandsrapport om privatisering, og vi er naturligvis meget spændt på, hvad regeringen vil bruge eller misbruge denne rapport til. Måske kan finansministeren løfte sløret allerede her i dag. Hvorfor er denne betænkning i øvrigt ikke tilstillet folketingets medlemmer? Jeg har måttet anskaffe den ved at låne den på folketingets bibliotek, men den var anmeldt i samtlige aviser i går; det undrer mig noget.

Regeringen hævder, at man ved at indføre omkostningsdækkende betalinger mellem offentlige institutioner vil kunne tilskynde til yderligere økonomisering, og man vil give bevillingerne til brugeren af de pågældende ydelser i stedet for som nu til den producerende institution. Hvordan vil regeringen sikre, at brugeren, der får bevillingen, faktisk kommer til at betale den fulde omkostning hos producenten?

Inden jeg slutter, skal jeg understrege, at socialdemokratiet går ud fra som givet, at regeringens tanker om indførelse af nye løningsprincipper vil blive drøftet med de offentligt ansatte under de kommende overenskomstforhandlinger. Jeg går også ud fra, at planerne om budgetreformer og uddannelsesreformer grundigt vil blive drøftet med finansudvalget og de andre relevante folketingsudvalg, herunder det økonomisk-politiske udvalg, før regeringen skrider til udstedelse af cirkulærer og vejledninger til administrationen.

Endelig går jeg ud fra, at det kommunale område vil blive behandlet i en senere særlig redegørelse. Men ministeren kan som sagt allerede i dag bidrage til at skabe mere klarhed om regeringens hensigter, bl.a. ved at svare på de spørgsmål, jeg netop har rejst.

Gammelgaard (KF):

Regeringens bestræbelser på at forny og forbedre den offentlige service må ses som en del af regeringens samlede politik. Økonomisk vil denne modernisering indgå som et naturligt led i den nødvendige genopretning, men der ligger meget andet i denne modernisering, først og fremmest det, at både borgerne og de offentligt ansatte længe har følt, at man på visse områder var bagefter med den nytænkning, der er så hårdt brug for, hvis den offentlige service skal være tidsvarende for samfundet og håndterlig for de ansatte.

Det er meget tilfredsstillende, at regeringen lægger så stor vægt på at give de offentligt ansatte ordentlige arbejdsforhold. De offentligt ansatte har krav på, at deres arbejdspladser moderniseres, så de kan være med til den modernisering af samfundet, der er forudsætningen for, at vi kan rette økonomien op. Omvendt må det offentlige også indse, at den nødvendige modernisering af den offentlige sektor kun kan ske, hvis dygtig arbejdskraft fortsat søger til den offentlige sektor.

Hvor mange der skal være ansat i den offentlige sektor, afhænger af, hvor mange opgaver denne sektor skal løse, og det er et politisk spørgsmål. Men hvis opgaverne skal løses på en kvalificeret måde, der tilfredsstiller befolkningen og tilgodeser behovet for effektivitet, er det afgørende, at de offentligt ansatte inspireres hertil. Den decentralisering af ansvaret, der nu skal gennemføres, er i den henseende meget betydningsfuld. Det er også et nødvendigt skridt i den rigtige retning, at man nu lægger vægt på, at det bliver synligt, hvor arbejdet ydes ekstra godt. Den slags giver ikke blot tilfredse medarbejdere, det giver også langt bedre resultater til gavn for hele samfundsøkonomien.

Regeringen har samtidig med de naturlige og forstående udtalelser om de offentligt ansattes arbejdsglæde udtrykt håb om, at moderniseringsprogrammet med dets moderne

[Gammelgaard]

ledelsesprincipper og styringsformer vil bidrage til at stoppe den hidtidige opdrift i de offentlige budgetter. Jeg tror, det er op til regeringen selv, til amter og kommuner og til de enkelte styrelser og arbejdsledere, om dette håb skal gå i opfyldelse. Jeg er ikke i tvivl om, at det store flertal af offentligt ansatte deler regeringens håb, for højere offentlige udgifter giver uvægerlig større indkomstskatter, og de offentligt ansatte er så godt som altid blandt dem, hvor indkomstskatten betyder mest for det årlige budget. Derfor er jeg ikke i tvivl om, at der findes megen god vilje hos de offentligt ansatte til at være med i en rationalisering og modernisering – forudsat, naturligvis, at den er ordentligt tilrettelagt, og at man kan se meningen med de forholdsregler, der træffes. Her er det ikke mindst af betydning, at personalet hele tiden er à jour med udviklingen i form af tilstrækkelig information og uddannelse.

Også anvendelsen af ny teknologi er en forudsætning for, at de enkelte dele af administrationen kan leve op til de krav, som både de selv, kunderne og de bestemmende myndigheder må stille. Både personaleudvikling og indførelsen af ny teknologi er da også ting, som finansministerens redegørelse lægger vægt på.

Jeg skal herefter gå over til kort at beskæftige mig med de enkeltelementer, som finansministeren har fremhævet. Decentraliseringen af ansvar og kompetence er nødvendig, hvis det hele skal virke. Ikke mindst ude i systemerne er det ønskeligt, at den enkelte medarbejder i så høj grad som muligt tillægges et reelt ansvar for et delområde, hvad enten det drejer sig om sagsbehandling eller mere manuelt og maskinelt præget arbejde. Man kan ikke forlange arbejdsglæde og inspiration hos en medarbejder, der ikke selv i nogen som helst udstrækning har medindflydelse eller ansvar.

Jeg skal ikke i dag gå i enkeltheder med moderniseringen af det statslige budget- og bevillingssystem. Det er givet, at der i de sidste årtier er sket ting i den private sektor, som det offentlige kan lære meget af. Der tilstræbes nu en større økonomisk kompetence ude i de enkelte led, og det finder jeg er både sundt og naturligt.

Når man ser på helheden – og det skal vi jo her i folketinget – er der naturligvis to forudsætninger for, at denne nødvendige og

ønskværdige udvikling kan finde sted. Den ene forudsætning er, at vi får stærkere politisk indflydelse på udviklingen i de samlede offentlige budgetter og udgifter. Det står tydeligt i redegørelsen, at dette er tilfældet. Den anden forudsætning er vanskeligere at udtrykke programmæssigt. Den kan kun opfyldes ved, at de enkelte ministerier og styrelser passer på henad vejen. Jeg tænker på, at de nye og friere forhold naturligvis ikke må blive til skade for den private sektor. Meningen er jo, at de skal være til gavn også for den ved at skabe en smidigere administration, men der kan naturligvis være tilfælde, hvor f.eks. en friere takstpolitik eller deløkonomi kan friste en statsinstitution i konkurrencemæssige forhold. Det må naturligvis her sikres, at staten lever op til samme ansvar, som vi ønsker at den private sektor lever op til.

Finansministeren nævner i sin redegørelse spørgsmålet om udbud eller udlicitering af offentlige opgaver til private. Der kan nævnes flere fordele ved at udlicitere visse opgaver til private. For det første er der begrænsningen i det offentliges ressourceforbrug. Mange af de aktiviteter, der kan udliciteres, betragtes af den offentlige sektor som værende sekundære, men for private virksomheder vil de blive varetaget som primære opgaver. Ydelserne vil derfor ofte blive udført mere rationelt som et resultat af de systemer og produktionsmetoder, den særlige know-how, som er udviklet af private virksomheder. I denne forbindelse er konkurrencemomentet af afgørende betydning. For det andet vil det lette omstillings- og omprioriteringsprocesserne, både hvad de udliciterede opgavers art og kvalitet angår generelt inden for den offentlige sektor. For det tredje vil det lette styringen af udgiftsudviklingen inden for det offentlige, at de mange regnskabsmæssige kalkulations- og omkostningsfastlæggelsesprincipper, der eksisterer inden for det private erhvervsliv, kan tages i anvendelse.

Der er altså en række fordele ved at udbyde eller udlicitere offentlige opgaver til private. Inden for dette område må de politiske myndigheders beslutninger træffes på et så objektivt grundlag som muligt. Der må derfor opbygges nye metoder og systemer til sikring af reelle pris- og omkostningssammenligninger mellem offentlig og privat produktion i forbindelse med åben licitation. De

[Gammelgaard]

statslige og kommunale regnskaber opererer ikke i tilstrækkelig grad med afskrivninger og finansieringsomkostninger. Det vil sige, at de kalkulerede produktionspriser ikke giver et korrekt billede af det offentliges konkurrencedygtighed. I forbindelse med reformeringen af det offentliges budgetter og regnskabsregler må det indgå i overvejelserne, at offentlige institutioner ved prisfastsættelsen af deres ydelser kalkulerer med fuld indtægtsdækning også af beregnede udgifter til forrentning og afskrivning af anlægsværdier.

I den forbindelse kunne man nævne, at momsbetingelserne for offentlige myndigheders arbejde bør ændres, så der ikke længere sker en forvridning af konkurrencen mellem offentlige og private producenter.

I forbindelse med forholdet mellem det offentlige og de private virksomheder føler jeg også anledning til at gøre nogle bemærkninger om systemeksport. Jeg er sikker på, at det er nødvendigt, at samarbejdsforholdene mellem offentlig og privat virksomhed her skal styrkes og effektiviseres. Kendetegnende for udviklingen i den danske eksport er, at den skifter karakter fra at være en rent vareorienteret produktion til også at omfatte store integrerede systemer, indeholdende både det, man kalder hardware, og det, man kalder software. Disse leverancer er ofte af en sådan størrelsesorden og kompleksitet, at de ikke kan udføres af en enkelt virksomhed. Dette gælder ikke mindst for dansk erhvervsliv, der består af mange små og middelstore virksomheder.

Systemeksport eller totalleverancer, hvor produktion, levering, know-how, finansiering, drift osv. skal gå op i en højere enhed, nødvendiggør, at samarbejdet mellem det private erhvervsliv og den offentlige sektor udbygges og stimuleres.

I Danmark findes der ikke mange eksempler på kommercielt samarbejde mellem det offentlige og private virksomheder; den traditionelle mistro mellem det offentlige og de private virksomheder skal overvindes.

Redegørelsens tanker om friere forbrugsvalg kan jeg helt tilslutte mig på mit partis vegne. Det er på høje tid, at forbrugerne selv får lov til at give til kende, hvilke serviceydelser de sætter pris på. Der findes områder, hvor dette bedst kan lade sig gøre, hvis der etableres brugerbetaling. Men også tankerne om resultatcentre og omkostningsdækkende

betaling mellem offentlige institutioner indbyrdes kan være gode midler.

Kampagnen for bedre publikumsbetjening er også en interessant idé. Spørgsmålet om indførelse af informationsbank og regeldatabase er jo i pagt med den moderne tid. Jeg vil blot advare mod, at man går længere, end det virkelige behov kræver. Det gælder også de øvrige ideer til øget anvendelse af ny teknologi. Der må ske meget på dette område, men overalt bør man være på vagt over for, at man ikke blot løber efter et modelune, men lægger nøje planer for, hvad der er nødvendigt, og hvad der ved nærmere eftertanke kan vise sig overflødig.

Det samme gælder leder- og personaleudviklingen: modernisering af lederuddannelse, delegering af ansvar og uddannelse, forbedring af lønsystemer og meget mere er gode ting i moderne virksomhedsledelse, men lad os også her lære af det private erhvervsliv. De nye managementbegreber kom så hurtigt, at der blev plads for mange overflødige og måske også lidt letkøbte kurser og teorier. Det bør det offentlige, der ligger i baghjulet på dette område, lære af. Ansvarsfølelse og bedømmelsesevne, et begreb som sund fornuft er stadig det, som vi skal lægge hovedvægten på; kun da virker de mere moderne tanker, som vi ikke kan undvære.

Der bliver i det hele taget meget at tænke på, når alle disse ideer eller i hvert fald en god del af dem skal gennemføres, også økonomisk. På nogle områder bliver det nok nødvendigt at interessere sig for driftsbesparelserne, næsten før de nye udgiftskrævende ting betales. Statskassen er jo i den situation, at den har svært ved at stå i forskud, selv på områder, hvor der er effektivitetsforøgelse og besparelser at hente senere.

Men som sagt: lad os bruge den sunde fornuft og præmiere den mere end noget andet, så får vi nok valgt imellem alle de besnærende tanker og udvalgt så mange af dem, at vi kan få den nødvendige modernisering gennemført.

Som jeg har nævnt det tidligere, er konklusionen, at dette program er en naturlig del af genopretningspolitikken og mere end det; det er forudsætningen for, at de offentligt ansatte også kan være med i genopretningsarbejdet; det har de faktisk krav på.

Fogh Rasmussen (V):

[Fogh Rasmussen]

Denne debat drejer sig ikke om, hvorvidt vi skal have en offentlig sektor eller ej. Lad mig i hvert fald slå fast: venstre ønsker en offentlig sektor, der kan klare en række fælles opgaver. Det, debatten derimod drejer sig om, er, hvordan vi kan forny og forbedre det offentliges service over for borgere, over for virksomheder. Målet er at sikre borgerne den bedst mulige offentlige service for den lavest mulige omkostning. I mange år er den offentlige sektor vokset i mængder: flere institutioner, flere ansatte, flere regler, større administrative systemer. Den form for vækst er der ikke råd til længere. Vi skal tilstræbe en helt ny form for vækst – vi kunne kalde det vækst i kvalitet – men inden for de eksisterende økonomiske rammer.

Hvad forstår vi så ved vækst i kvalitet? Venstre ønsker en offentlig sektor med et, lad mig bruge udtrykket menneskeligt ansigt. Vi ønsker en offentlig sektor, som først og fremmest er til for borgernes skyld. Vi tror, at det så samtidig også bliver en mere spændende arbejdsplads for de offentligt ansatte. Lad mig nævne nogle eksempler.

Borgere, der får brug for det sociale system, har behov for at føle medmenneskelighed og eget værd; fremfor vækst i antal institutioner og antal sagsbehandlere kan vi i det sociale system skabe en vækst i værdien ved menneskers gensidige hjælpsomhed og selvaktivitet. Men det kræver alternativer til institutionsløsningerne. Vi er tilfredse med, at regeringen lægger op til det i denne redegørelse.

Brugerne af de offentlige institutioner bør have større medansvar for driften af disse institutioner. Fremfor vækst i institutionernes størrelse kan vi skabe en vækst i værdien ved de mindre enheder og den lokale selvbestemmelse og selvforvaltning. Det kræver decentralisering af ansvar og kompetence. Vi er tilfredse med, at regeringen også tager det op i redegørelsen.

Borgerne bør have et friere forbrugsvalg af offentlige ydelser. Fremfor vækst i antallet af offentlige tjenester og ydelser kan vi skabe en vækst i værdien ved at give borgerne flere valgmuligheder mellem offentlige og private løsninger, men det kræver en reform af de traditionelle tilskudsformer. Også det har regeringen taget fat på med sin redegørelse, og det er vi tilfredse med.

Offentlige regler og forskrifter skal selvfølgelig kunne forstås af befolkningen. Fremfor vækst i antallet af love, cirkulærer og bekendtgørelser kan vi skabe en vækst i tilfredshed ved at lave færre, måske mere firkantede, men til gengæld mere forståelige regler. Det kræver regelsanering. Vi er meget tilfredse med, at regeringen i redegørelsen lægger op til en fortsættelse af det regelsaneringsarbejde, som allerede har været i gang.

Vi har brug for, at offentlige institutioner holder åbent, når vi har tid til at komme der. Borgere, der henvender sig til offentlige myndigheder, bør selvfølgelig have en hurtig, en venlig og en hjælpsom behandling. Vi er derfor tilfredse med, at regeringen vil iværksætte en kampagne for en bedre publikumsbetjening.

Denne vækst i kvalitet vil i virkeligheden kræve helt nye styringsmetoder i den offentlige sektor. De traditionelle mekanismer til styring er forbud og påbud, befalinger og anbefalinger, kontrol og vurdering osv. I venstre tror vi i virkeligheden ikke ret meget på denne centralistiske styringsmodel. Den er ufleksibel, og den hæmmer tilpasningsevnen. Den har en tendens til at kvæle nytænkning og selvstændigt initiativ. Den kræver et stort administrativt apparat til kontrol og tilsyn.

Alternativet er et styringsystem, der indbygger nogle selvregulerende mekanismer i den offentlige forvaltning. Et sådant styresystem indeholder konkurrencemekanismer og decentralisering af ansvar og kompetence. Lad mig også her nævne nogle eksempler.

I stedet for at pålægge en central myndighed at beslutte, at iværksætte og kontrollere besparelser i institutioner og styrelser kan der indbygges mekanismer, som så at sige automatisk giver en tilskyndelse til ressourcebevidsthed. Midlet er at indføre bevillingsprincipper, som sikrer, at besparelser og merindtægter i et vist omfang kommer den institution til gode, som gennem nytænkning har opnået det bedre økonomiske resultat.

I stedet for at lade de centrale myndigheder beslutte, hvordan et serviceområde skal tilpasses en ændret efterspørgsel, kan der indføres en tilskudsmodel, hvor bevillingerne helt eller delvis følger efterspørgslen. Så kan de berørte institutioner eller de lokale myndigheder selv finde ud af, hvordan de givne rammer bliver udnyttet bedst muligt. I stedet for at presse rationalisering og fornyelse

[Fogh Rasmussen]

igennem via centralt fastsatte forskrifter kan der indbygges en automatik, som løbende sikrer omstilling. Det kan f.eks. ske ved at skærpe konkurrencen mellem offentlige og private institutioner og virksomheder.

Vi er i den forbindelse tilfredse med, at regeringen vil pålægge offentlige institutioner og virksomheder at kalkulere deres priser efter samme principper som private virksomheder. Det vil bl.a. sige, at offentlige institutioner skal indregne afskrivninger, renter og udviklingsomkostninger og pensionsforpligtelser i deres prisfastsættelse. Til gengæld kan de få lov at iværksætte fuldt indtægtsdækket virksomhed på afgrænsede områder.

Vi er også tilfredse med, at regeringen vil fremme muligheden for udbud eller udlicitering af offentlige opgaver til private. Man kan måske i virkeligheden sige, at regeringen her har demonstreret, at privatisering ikke bare er et spørgsmål om at flytte opgaver fra den offentlige sektor over til private virksomheder. Privatisering kan i realiteten også gå den anden vej rundt ved at tillade offentlige virksomheder på helt normale forretningsmæssige vilkår at gå ud at konkurrere med private. Og så får vi en opblødning af grænserne, et bedre samspil mellem offentlig og privat virksomhed, som i virkeligheden gør, at vi kan sige: ja men så lad det komme an på en prøve, hvem der er bedst. Lige konkurrencevilkår og større samspil mellem offentlige og private virksomheder vil tvinge alle parter til løbende effektivisering og løbende omstilling.

Vi tror i venstre, at decentralisering og lokal selvforvaltning i den offentlige sektor vil frigøre en masse værdifulde kræfter, vil få det selvstændige initiativ til at blomstre. Der skal såmænd nok være nogle dirigerelystne politikere, som er bange for at give slip på detailstyringen, som er bange og frygtsomme over for, at for stor lokal frihed vil skabe større forskelligheder i den offentlige service. Jeg vil gerne slå fast, at det frygter vi bestemt ikke, tværtimod.

Decentralisering af ansvar og kompetence betyder nemlig, at dårlige nydannelser så at sige bærer straffen i sig selv, fordi de ansvarlige selv i højere grad mærker konsekvenserne af det. I øvrigt mener vi, at forskelligartetheden under alle omstændigheder er at foretrække fremfor ensretningen. Vi foretrækker

frihedens risiko fremfor autoriteternes faste rammer.

Modernisering af den offentlige sektor vil give de offentligt ansatte friere muligheder for at tage selvstændige initiativer, friere muligheder for at tænke i nye baner. Til gengæld får de bestemt også et større ansvar, et ansvar for at skaffe de økonomiske midler til at finansiere disse initiativer, men heri ligger jo netop de nye spændende udfordringer.

Det er tilfredsstillende, at regeringen samtidig lægger op til, at de offentligt ansatte, som gør en særlig indsats, og som viser et særligt initiativ, også kan blive belønnet for det. Det er værd at understrege, at det naturligvis ikke er de enkelte ansattes skyld, at de offentlige udgifter er eksploderet i løbet af de sidste 20 år. Men indbygget i systemet ligger en række mekanismer, som automatisk skubber de offentlige udgifter opad, og det er disse mekanismer, vi skal have ændret, ellers får vi aldrig styr på de offentlige udgifter.

Venstre lægger overordentlig stor vægt på denne modernisering af den offentlige sektor, og det er vigtigt for os, at alle personalegrupper i den offentlige sektor medvirker. Vi tror, at der hos medarbejderne, også hos dem – man kunne måske sige specielt hos dem – længere nede i det administrative hierarki, simpelt hen findes en guldgrube af gode ideer. De ideer vil vi gerne have frem.

Vi hilser regeringens redegørelse om modernisering af den offentlige sektor med tilfredshed, og vi håber, at medarbejderne og netop medarbejderne vil bidrage og vil komme med forslag og ideer til fornyelse og omstilling af den offentlige sektor.

Bjørn Poulsen (SF):

Denne redegørelse hilser vi fra SFs side velkommen.

Regeringen har gjort et forsøg på at få skitseret nogle problemer, som eksisterer i den offentlige sektor, og har prøvet på at pege på nogle løsningsmodeller, i første omgang som overskrifter, og det er vel netop det, der gør denne redegørelse noget problematisk. Alligevel skal vi da erkende, at der i disse redegørelser ligger et forsøg på at ændre nogle forhold i den offentlige sektor, som vi er enige i skal ændres, men det ville også være forkert at sige, at vi tror på, at denne regering kan lave disse ændringer på

[Bjørn Poulsen]

en måde, som vi mener de bør laves. Jeg kommer vel ikke med nogen stor afsløring, når jeg siger, at vores tillid til denne regering ikke er så stor – ja, den er vel i det hele taget svær at få øje på – og derfor er det naturligt, at vi vil stille nogle politiske krav i en sag som denne, og de politiske krav med hensyn til, hvorledes disse overskrifter skal udmøntes, er jeg ikke sikker på at denne regering kan acceptere.

Vi ved på nuværende tidspunkt meget om, hvad den siddende regering har gjort for at forbedre serviceniveauet inden for det offentlige, eller vi må vel hellere vende det om og sige, hvad regeringen ikke har gjort, eller hvor regeringen i virkeligheden har forringet serviceniveauet. Når man læser denne redegørelse og samtidig sætter den op imod den politik, som vi ved denne regering fører, er det stensikkert, at regeringen lægger op til nogle meget kraftige besparelser i den offentlige sektor via de forslag, der ligger i denne redegørelse. Jeg skal være den første til at erkende, at man også kan det med den nuværende finanslov; det er en politisk afgørelse. Men det skulle ikke undre mig, om man i al sin glæde for at modernisere – den glæde deler vi faktisk, for vi mener også, at den offentlige sektor i allerhøjeste grad kan moderniseres – ad bagdøren smugler nogle besparelser igennem. Man lægger op til, at der på nogle områder skal ske nogle brud med nogle af de principper, som vi mener det er meget vigtigt at fastholde; jeg tænker her på gratisprincippet og lignende, som vi har på forskellige sociale områder.

Vi ved, at den offentlige sektor er en meget stor og meget u håndterlig ting. Den består af en masse forskellige institutioner, forskellige former for styrelser under nogle ministerier, af egentlige selskaber og oven i købet også af § 2-virksomheder. Derfor må vi jo erkende, at den offentlige sektor i Danmark er et meget bredt spektrum af forskellige former for servicevirksomhed, og derfor er det jo også svært, når man får en redegørelse som denne, at være enten 100 pct. negativ eller 100 pct. positiv. Tværtimod må vi sige, at selv om det er denne regering, der har fremlagt den, er der dog nogle af tingene, som vi synes at man skal arbejde videre med, og dem skal jeg senere komme til i min gennemgang af, hvad det er, der bliver lagt frem.

Der er dog nogle ting, som vi er lidt kedde af at man fra regeringens side ikke er gået videre med. Når man taler så meget om produktion af bedre serviceydelser o.lign., kunne vi nok ønske, at man gik videre, hvad angår i hvert fald produktion i offentlig regie, og det er, fordi vi tror, at man hverken kan klare vores arbejdsløshedsproblemer eller vores økonomiske problemer, uden at den offentlige sektor i betydelig højere grad end i dag drages ind i den egentlige produktion. Derfor vil vi i hvert fald sige til regeringen, at dette ville være et glimrende tidspunkt, hvor man også gik videre på det område.

Nogle af de virkemidler, man peger på, er jo virkemidler, som, hvad overskrifterne angår, for vores vedkommende opfattes positivt, idet det for flere af disse overskrifter gælder, at det er nogle ting, som vi selv mener er rigtige. Lad os bare tage overskriften om decentralisering af ansvar og kompetence. Det er jo sagt meget rigtigt – det er jo næsten taget ud fra venstres principprogram. Vi har noget, der ligner det meget i vores principprogram, og det er klart, at man i første omgang må være positiv over for den slags udtalelser, men så er det, man er nødt til at spørge: hvad ligger der bag ved disse ord i denne redegørelse? For man kan jo decentralisere og fragive sig ansvar på mange måder, men det er meget tit, at det ikke er særlig morsomt at have ansvar for noget, man ikke kan få til at løbe rundt, fordi man ikke får de økonomiske midler til det. Derfor synes jeg nok, at man, når man bruger sådan nogle ord, som er så rigtige, som de er, i højere grad burde have hængt lidt kød på, i højere grad have sagt noget om, hvad det var, man ville.

Men dette er jo noget, vi kommer tilbage til de næste par måneder – tror jeg da, men det ved vi selvfølgelig ikke noget om før i næste uge – og derfor kan det være, vi kan få det undersøgt.

Lad mig så her straks indskyde, at når vi taler om decentralisering af ansvar og kompetence, mener vi, at man samtidig skal prøve på at indføre noget demokrati på arbejdspladsen. Ellers tror vi nemlig ikke på, at hverken decentralisering eller ansvar eller kompetence er så forfærdelig meget bevendt. Men det kan være positivt. Jeg vil håbe, det også er positivt ment fra regeringens side, men jeg er ikke så sikker på det.

[Bjørn Poulsen]

En anden ting, der kan ligge noget meget positivt i, er forslaget om omkostningsdækkende betalinger mellem offentlige institutioner. Det kan være en udmærket idé, og vi har jo tidligere ved møder hørt noget om, hvad det er, man tænker på. Vi skal ikke være afvisende over for, at der kan være megen fornuft i at indføre disse ting, men jeg må dog straks indskyde, at der nok også er forskellige former for institutioner, hvor det i hvert fald ikke skal indføres, men udvalgsarbejdet må afsløre, på hvilke områder det vil være fornuftigt, og hvor det er helt uladssig-
gørligt.

Tanken om bl.a. at overføre sådan noget som driftsmidler fra det ene år til det andet kan vi heller ikke være imod; der kan være megen fornuft i, at forskellige ministerier ikke behøver at bruge de sidste to måneder om året til at bruge penge i, som det ikke er lykkedes dem at bruge de første ti måneder af året, og at man i stedet for skal kunne overføre især driftsmidlerne. Så der kan være megen fornuft i, at man ændrer på dette område.

Man taler en hel del via overskrifterne om uddannelse og efteruddannelse, og det er da klart, at hvis man skal have en servicesektor, der virker, og som følger med udviklingen i samfundet, skal der både efteruddannelse og betydelig bedre uddannelser end dem, vi har i dag, til, for at dette serviceniveau kan holdes. Men da jeg læste, hvad det var, det drejede sig om med hensyn til lederuddannelsen, mindede det mig lidt om en brochure fra Dansk Arbejdsgiverforenings kursussejendom. Jeg tror ikke, det ligefrem er den ideelle ledelsesform for den offentlige sektor. Der er nu engang forskel på, om det er en privat virksomhed eller det er en offentlig servicevirksomhed, som i allerhøjeste grad har et ansvar over for nogle mennesker. Derfor kan det godt være, det er et andet sted, man skal have sin efteruddannelse, end på Arbejdsgiverforeningens kursussted.

Fastsættelsen af totalrammen for hvert ministerområde er en ting, der i hvert fald vil betyde, at den redegørelse, som samtidig skal komme hvert forår tidligt på foråret, danner grundlag for en redegørelsesdebat, hvor ikke mindst prioriteringen af de forskellige rammer især bliver det centrale i en debat, og det vil blive en holdningsdiskussion først og fremmest – jeg skal her bare pege på spørgs-

målet om, hvor meget man skal satse på undervisningsministeriet i forhold til forsvarsministeriet. Det er en holdningsdebat, som i hvert fald vi vil hilse velkommen; det er jo ikke så tit, vi har nogle egentlige debatter herinde om de holdninger, man har til tingene, og en holdningsdebat om, hvorledes finansloven skal være, må være positiv for alle.

Man taler også en del om markedsstyring, det frie forbrugsvalg og ændrede finansieringsmekanismer. Hvad det egentlig dækker, er det ikke helt nemt at se, men jeg er ret sikker på, at det dækker, at man skal til at betale en hel del af serviceydelse selv, og jeg vil advare regeringen ganske kraftigt imod at prøve på at gå alt for langt i den retning. Jeg tror, man skal liste, hvis man overhovedet vil begynde at tale højt om det. Der er ingen tvivl om, at vi meget langt hen ad vejen i dette folketing har et flertal, der går imod at indføre den slags ting ud over det, vi har i dag; tværtimod tror jeg, vi snart kommer til at gå den anden vej, heldigvis da.

Der må være nogle nedre grænser for den service. Der må være nogle retsbestemte rammer for den service, hvilke ydelser man må få i socialektoren o.lign., og det vil vi meget hellere tale om, når det drejer sig om, hvem der eventuelt skal betale de forskellige ting.

Når man taler om det frie forbrugsvalg, kan det være lidt svært ud fra redegørelsen at se, hvad det er: om det er retten til at vælge imellem at kunne få sit barn i børnehave eller ikke kunne få det; det synes jeg ikke ligefrem er noget frit forbrugsvalg; det er vel lige det modsatte. Jeg synes, at der igen her må være et mindsteniveau, et forbrugsvalg med hensyn til, at man f.eks. kan få passet sit barn. Hvis det er det, man lægger op til fra regeringens side – men det er jeg nu ikke sikker på – vil vi naturligvis være positive over for at tale videre om det, men jeg er bange for, at regeringen og SF har modsatte holdninger i dette spørgsmål.

En bedre publikumsbetjening og en regelforenkling er andre områder, man peger på, og det er klart, at man her er inde på noget, hvor vi gerne vil være med til at ændre på nogle ting. Lad os bare tage et spørgsmål som åbningstiderne for offentlige serviceenheder. Det er jo ikke særlig fornuftigt, at almindelige, arbejdende mennesker skal tage fri og måske også i langt de fleste tilfælde

[Bjørn Poulsen]

betale for i det hele taget at kunne få den nødvendige serviceydelse fra det offentlige. Der er noget, vi er nødt til at kigge på, og jeg tror såmænd også, man ved at gå positivt ind i forhandlinger med de forskellige personaleorganisationer kan komme et stykke videre end den enlige aften eller sene eftermiddag om ugen som åbningstid for mennesker, der har en normal arbejdsdag, således at flere af os får mulighed for at komme de steder.

Man taler meget om indførelsen af ny teknologi. Jeg har tidligere sagt til finansministeren, at vi ikke har noget imod moderne teknologi. Hvis teknologi kun behøver hudløse rationaliseringer, er det uden os, men er det virkelig et forsøg på at få et bedre produkt ud af det, vil vi gerne være med. Det kan naturligvis give nogle problemer med hensyn til, at der er brug for færre mennesker, men så synes jeg, de færre mennesker skal bruges til at forbedre servicen, og ud over det mener vi, at den dag vi bliver så fornuftige her i landet, at vi får sat arbejdstiden ned, så vil nogle af de problemer også forsvinde.

Der er nogle ting, som jeg vil vende mig meget stærkt imod. Den individuelle lønfastsættelse, som man taler om, er for os uacceptabel – den minder alt for meget om akkordsystemer – og det samme gælder disse personlige tillæg, som vi jo har et andet ord for, som jeg ikke kan tillade mig at bruge her fra denne talerstol. Den form for løntillæg o.lign. synes vi ikke om. Noget helt andet er, at det i første række er overenskomststof, og derfor vil vi overlade det til organisationerne.

Til sidst vil jeg sige: vi får ikke nogen bedre offentlig service, hvis de mennesker, der skal yde servicen, skal ligge vandret i luften på grund af tidsmæssigt og arbejdsmæssigt pres, og hvis man vil tale om en forbedret service i det offentlige ved hjælp af modernisering, skal det være den form for modernisering, der giver folk bedre tid til at give den bedre service. Ellers er det spild af gode kræfter og masser af tid, og det synes jeg ville være synd ud fra det meget store forarbejde, der er lavet. Der er så mange positive ting i det, når det kommer til stykket, at hvis vi havde et bedre folketing, tror jeg, man kunne lave fantastisk mange gode ting ud af det.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg vil allerførst takke finansministeren for redegørelsen. Det er jo så absolut noget, vi har ventet på, og vi har ventet på det i spænding og med længsel, fordi debatten om kroner og øre jo specielt har været denne regerings mål og også har optaget megen tid, men denne her anden side af den politik, man ønsker gennemført, er faktisk så spændende, at der burde have været meget større interesse for det. Så det er mit håb, at vi kan få det til at løbe af stabelen, sådan at vi kan få en god, bred debat. Redegørelsen mangler noget konkret, den skulle have været strammere, og jeg går ud fra, at den ikke er strammere, fordi det, man ønsker, er at give et oplæg til samarbejde mellem stat, kommune og amt.

Jeg vil gerne, inden jeg går ind på spørgsmålet om de offentligt ansatte, give dem håndslag på, at dette her for CD ikke drejer sig om, hvor mange offentligt ansatte der skal være, og specielt hvor mange vi kan undvære. Nej, det drejer sig om at give et oplæg til samarbejde, for det, man ønsker her, kan slet ikke lade sig gøre, hvis ikke de offentligt ansatte får et tilbud, specielt et tilbud om både at blive hørt og at være med.

Når der tales om effektivitet i rapporten, forstår jeg også, det ikke drejer sig om at stå med et stopur, når man tager en blindtarm på kirurgisk afdeling, det drejer sig vel snarere om at få en bedre udnyttelse af de ressourcer, der er, både menneskeligt og økonomisk.

Jeg vil opholde mig lidt ved de ansatte. Muligheden for at flytte ansatte efter evner vi på med glæde, for man bliver låst fast i dag i systemerne. Det, der skulle blive muligt her, er at flytte efter interesse og evne. Specielt synes jeg, det er godt, hvis der bliver mulighed for prøveansættelse og åremålsansættelse, for vi har alle sammen været ude for i det stive system, at der sidder nogle mennesker, som man ikke kan flytte på nogen mulig måde og slet ikke hen til det, de måske egnede sig til, og så gror de fast og stopper for de ideer, der kommer frem nedfra.

Der bliver også talt om bedre uddannelse og efteruddannelse. Det er jo sådan i dag, at der specielt på mellemliderstadiet sidder mange, som slet ikke er uddannet til at være

[Yvonne Herløv Andersen]

ledere, men det er noget, man bliver, når man har været der længe nok i mange tilfælde. Specielt på hospitaler gælder det, at en afdelingssygeplejerske bestemt ikke er uddannet til det. Så kunne man bruge en HK'er til det i dag med stor fornøjelse, men skal hun uddannes til det, synes jeg også, der skulle være en lønforskel, der gør, at det job kan svare sig, for det er virkelig et trængt job i dag at være leder på mellemstadiet. Man har personalet under sig og ledelsen over sig, man er faktisk værkfører, og det er mange gange med 500 kr. til lønforskel, og det er bestemt ikke noget, der motiverer til at tage det job.

Jeg forstår også, at der naturligvis skal optages forhandlinger om det, for det, det drejer sig om, er at få et mere fleksibelt lønsystem, hvor man stiger i løn, som jeg sagde før, efter indsats og bestemt ikke efter alder, for det kan ikke være meningen med det.

Jeg synes også, det er en god idé at indføre et timeloft, så man selv kan fordele det personale og de timer, man har brug for, i stedet for et personaleloft. Men hele det oplæg, der er kommet her, forudsætter jo også, at man vil lytte til medarbejderne. Det kræver en holdningsændring, specielt for dem, der sidder på de højeste stillinger, for der har været en tendens til, at man i hvert fald ikke lyttede til nyansatte, og det var nogle gange dem, der kom udefra med det friske pust, der kunne se, hvad det egentlig var, man gik og gjorde på institutionerne, og som sagde: hvorfor gør I sådan? hvortil man får som svar: sådan har vi altid gjort. Og det låser enhver debat fast.

Man vil gerne have omlagt de store væsener og styrelser, vi har bygget op, men det er altså en lang proces. Det glæder mig, at man først og fremmest har tænkt sig at gå i gang med personalet ude omkring, for ellers går det simpelt hen ikke. Jeg har selv forsøgt i det små med en debat om tingene, men jeg har oplevet, at hver eneste gang man har talt lidt om, at man muligvis kunne gøre tingene anderledes, er den blevet blokeret af debatten om besparelser, for vi er jo så uheldige, at de to ting er sideløbende – gør man noget anderledes, er det nok, fordi man vil fyre nogen, er det synspunkt, man møder. Derfor er det meget vigtigt, hvordan vi får kørt debatten ud.

Mange gange har man ikke kunnet lave om på tingene, fordi der har været så stramme regler og forordninger. Det så vi bl.a. et glimrende eksempel på i TV i går med en sag, der har kørt 2 år frem og tilbage, men det er jo folketingets opgave at løse de stramme regler og forordninger, som hindrer de store væsener, amter og kommuner, i at forny sig.

Vi arbejder også lige i øjeblikket med at prøve at ændre på planlægningen, den stive planlægning, vi har på områder, vi ikke engang har brug for, og hvor man ikke er direkte berørt i kommunerne f.eks., men alligevel er pålagt at lave den planlægning. Jeg synes, det er glimrende, hvis man ændrer det til ad hoc-planlægning og til vågeblusplanlægning på de områder, hvor folketinget skal have det overordnede tilsyn med det, for det skal det.

Det er det samme, der sker med hensyn til regelsanering, hvor man forsøger at give dem den mulighed.

Der er jo også lavet forsøgsordninger i post- og telegrafvæsenet og i DSB. Socialministeren har også været meget tidligt ude og har fået det ind i en af sine love, at det er muligt at lave forsøgsordninger. Han har også sendt materiale ud om, hvordan man omstiller i den offentlige sektor, men dér er jeg blevet mødt, som jeg sagde før, med akkurat det samme argument, nemlig at det nok er, fordi han ikke vil os noget godt.

Men det kræver også, at man koordinerer specielt amterne imellem, når man taler om sygehus- og sundhedsvæsenet, og kommunerne imellem, når man taler om det sociale område og dets institutioner. Men det er min opfattelse, at amterne ligesom har trukket pigtråd rundt om deres egne grænser. Man vil ikke hente noget i et andet amt, man vil have det hele selv, og det har kostet os ualmindelig dyrt. Hvis man ser på, hvad der er bygget af sygehuse i den sidste tid, og hvilket indhold de sygehuse har, indser man, at det havde været billigere at køre over amtsgrænsen og låne det, der stod på den anden side. Her tænker jeg specielt på spørgsmål om cancerbehandling.

Men det er klart, at man ønsker, at økonomi og ansvar følges ad, og en omlægning fra refusioner til bloktilskud ville også løse noget af problemet med de patienter, der bliver skubbet frem og tilbage i systemet, alt efter

[Yvonne Herlov Andersen]

hvor man opnår den største refusion. Refusionsordningen har også kostet os nogle af vores bedste institutioner, desværre, fordi man hellere selv ville klare problemerne i sit eget amt under sit eget sygehusvæsen, desværre uden hensyn til, at patienten muligvis kunne have fået en bedre behandling et andet sted, fordi det var billigere.

Men institutionerne skal nu have ansvaret for hele budgettet, og så kommer jeg til spørgsmålet decentralisering. Ja men så skal det være en decentralisering, der giver mulighed for at se, hvordan det egentlig går ude omkring i amter og kommuner, hvordan man tilrettelægger det inden for staten. Jeg er modsat venstres ordfører af den opfattelse, at det ikke skal være decentralisering for enhver pris. Jeg vil gerne have, der ikke bliver lige så uens forhold herhjemme, som der er i De Forenede Stater inden for de forskellige områder. Der må være nogenlunde ensartethed, og jeg vil også gerne have lidt hånd i hanke med det.

Men det kan man godt have, samtidig med at man prøver på at skabe fornyelse og at tilpasse institutionerne og føre personalepolitik, for problemet er jo, at det, vi satte på skinner – det koster ellers 10 kr. at sige sådan en frase i CD – i 1960'erne, passer ikke så godt til hverken 1980'ernes behov eller 1980'ernes økonomi. Det, der er sket indtil nu, er jo, at man i to omgange har fået pålagt at gribe ind og spare, og det har man gjort på den traditionelle måde, fordi man ikke har haft tid. Nu bliver der tid til at forsøge at gøre tingene på en anden måde og til at tænke på, hvad det egentlig er, vi laver. Men de traditionelle besparelser har jo også medført, at der er visse ting, der simpelt hen fungerer uendelig dårligt, for man har stadig væk det hele i kassen; man har bare sparet på det. Det er det, man så ønsker at prøve at ændre.

Der er heller ikke plads til at løse nye opgaver på traditionel måde ved nye lokaler og nyt personale; det kan ikke lade sig gøre mere. Det, der skal til, er en overordnet politisk prioritering derude, før man lægger sit budget. Man skal finde ud af, hvad vi har behov for på det område, og hvordan vi løser de opgaver, og hvad vi vil prioritere højest. Hvad skal der f.eks. slet ikke røres ved, og hvor vil vi spare?

I forslaget til at ændre budgetterne herinde synes jeg det er glimrende, hvis finansudvalget på et langt tidligere tidspunkt får forelagt totalrammen for de enkelte ministerier, for så bliver det nemmere at styre budgetlægningen, og så kan man også koncentrere sig om andre ting end detaljer. Meget af tiden i dag går jo med detaljer, med at konfirmere de ting, der bliver sendt over fra ministrene, og sende dem tilbage. Det er klart, man må have et bedre overblik. Det kræver man jo at mennesker ude omkring har; så skal vi vel også have det herinde.

Så drejer det sig om samarbejdet den private og offentlige sektor imellem, og på uddannelsesområdet kunne man godt tænke sig nye former for uddannelse, specielt for de helt unge, ikke kun gymnasium, for man kan godt have en fornemmelse af, at gymnasiet i dag bliver brugt til at forlænge den periode med, der er på den anden side af uddannelsen, det vil sige den periode, hvor man muligvis har vanskeligt ved at komme i gang med noget.

Jeg synes, vi bruger gymnasiet forkert. De ressourcer, vi bruger til det, kunne jo bruges til de mellemtekniske uddannelser på tre år. Man behøver vel ikke at være student for at kunne tage de job, men det er blevet sådan, at det kræves til disse tre-årige uddannelser i dag, og det er beklageligt, for jeg synes, det er spild af ressourcer. I stedet for kunne man give tiende klasse mere indhold og give points.

Jeg har i øvrigt fået rapporten af 5. december 1983 fra privatiseringsudvalget. Jeg fik den i går aftes og jeg må tilstå, at jeg ikke har læst den helt igennem. Jeg har læst det forreste og det, der fulgte med den som en anbefaling. Forslaget om at sælge know-how til private synes jeg er glimrende, og det samme gælder forslaget om at oprette en informationsbank og købe sine ydelser hos private – det er det, man foreslår i privatiseringsrapporten – men kun, hvor det konkurrencemæssigt kan betale sig, og det kommer an på, hvor man befinder sig i landet, og hvad det er for ydelser, man taler om.

Jeg synes også, det er glimrende, hvis man kunne skabe nogle alternativer til institutionerne. Som jeg nævnte før, har ministeren været inde på det, men det behøver vel ikke at løses på den traditionelle måde. Man forsøgte jo også at henstille, at man tænkte sig

[Yvonne Herløv Andersen]

lidt om, inden man byggede nye plejehjem og løste det på den traditionelle måde. Men det kunne vi gøre sammen med private initiativtagere; det kender vi jo godt.

Det er glimrende at få moderniseret i den offentlige sektor med den teknologi, som de sidder og mangler i dag, hvor man laver mange ting manuelt. Jeg ved godt, at ny teknologi koster arbejdspladser, men jeg synes alligevel ikke, man skal undlade at indføre den. Man skal blot lave aftaler på de enkelte områder, som vi kender dem i dag, så man sikrer, at der ikke bliver den pludselige overgang fra én type til en anden, der så koster de mange arbejdspladser. Jeg synes, det er godt, man laver det på samme måde som for private, nemlig ved at give institutionerne mulighed for lån.

Så er der endelig borgerne. Hvad med dem i dette her spil? De skulle jo så have en bedre service, og det vil vel næsten for de fleste borgere sige mindre ventetid, for det kender de alle sammen. Der er folk i dag, der mister deres sygedagpenge, fordi de skal ind at have ordnet et knæ, for at tage et helt enkelt eksempel. Man kan sagtens ændre hospitalsvæsenet, som jeg ved man bl.a. i Københavns amt og andre amter har været i gang med, nemlig ved at lade de mindre sygehuse ude omkring tage sig af specialopgaver, så folk ikke får den lange ventetid. Man får sine ventelister nedbragt på den måde.

Det er også meget vanskeligt for borgerne at finde ud af love og cirkulærer i dag. Man kan godt læse, hvad der står i loven, og man kan også godt se, hvad der står i cirkulæret som en brugsanvisning, men man kan ikke se de skuffecirkulærer, som findes mange steder, og som sætter rammer for mange ting, og det giver nogle problemer. Vi kræver sådan set, at folk kender loven, og så må det også være muligt for dem. Derfor er det godt med en regeldatabase eller i hvert fald et sted, hvor man kan trække det ud, man har brug for, og så se, hvad loven egentlig siger. Jeg vil ønske, dette her kommer vældig godt fra start og vil optage sindene lige så meget, som den økonomiske debat har gjort.

Maisted (FP):

Det er jo ikke nogen særlig ophidsende debat, denne her, men lad os tage fat på nogle af de problemer, der drejer sig om de of-

fentligt ansatte. Det er jo en udbredt misforståelse i offentligheden, at fremskridtspartiet skulle angribe offentligt ansatte og antallet af offentligt ansatte. Vi har aldrig angrebet de offentligt ansatte. Vi har angrebet de politikere, der har fordelt et hav af opgaver og sørget for, at den offentlige sektor er vokset ud over alle grænser og ud over, hvad der er rimeligt.

Det er udgangspunktet. Hr. Ivar Nørgaard sagde, at nu skulle man endelig passe på ikke at lave besparelser, for så fik man bare flere arbejdsløse. Men kendsgerningen er jo, at man inden for de sidste ti år har øget antallet af offentligt ansatte med 500.000, og så er det lykkedes at skaffe 310.000 arbejdsløse, men i den private sektor. Der er en nøje sammenhæng mellem disse ting.

Jeg er selvfølgelig dybt chokeret over redegørelsen fra finansministeren, ikke så meget fordi finansministeren vil være mere effektiv og lave rammebeslutninger på en masse områder og lave budgetforbedringer osv. – vi er selvfølgelig også interesserede i, at tingene bliver lavet rationelt – som fordi man cementerer den offentlige sektor sådan, at man går fra 1983 med 752.000 til 778.000 i 1987. Det er et knæfald for socialdemokratisk politik, som den har været ført igennem de sidste ti år, og det er også dér, vi reelt har problemerne, for hvad er kendsgerningen for den offentlige sektor? Den er, at forretningen giver underskud. For øjeblikket har vi et underskud i størrelsesordenen 60 mia kr. for finansåret 1984, og det vil sige, man har drevet forretningen ualmindelig urationelt. Man har aldrig sørget for, at der var en balance imellem indtægter og udgifter. Det kan jeg da godt forstå; det er god socialdemokratisk politik, for det er da indlysende, at de 875.000, der er ansat i den offentlige sektor, giver mange stemmer til socialdemokraterne, hvis man pryder hele begrebet offentlig sektor og besparelser med, at der skam bliver en hel masse flere arbejdsløse, hvis man skulle finde på at drive det mere rationelt og sørge for, at der var balance imellem indtægter og udgifter. Det er jo forståeligt; det er god socialdemokratisk politik. Desuden har de i sinde at udvide og ikke reducere den offentlige sektor. Men som sagt er det også dér, regeringen har sine problemer. Når der ikke er sket noget reelt politisk sporskifte i dansk

[Maisted]

økonomisk politik, er det, fordi man fastholder denne enormt store offentlige sektor.

Jeg tror, man skulle begynde med at give politikerne betydelig bedre muligheder for at checke den offentlige sektor. Det er rigtigt, at man skal indføre EDB i den offentlige sektor, og man kan for min skyld også nøjes med at lade politikerne bestemme rammerne og give de andre en større selvbestemmelse, men det kræver en masse ting: det kræver, at politikerne har rådighed over den samme teknik. Tænke sig, her i folketinget har vi ikke engang fået indført EDB! Det vil sige, at folketingsmedlemmer skal spørge, så vi drukner i papir og papir, i stedet for at vi havde en almindelig terminal, kunne gå hen og trykke på en knap og stille et spørgsmål til EDB, så man trak på statens centrale regnskabssystem f.eks. eller på den økonomiske model, eller hvad man ville, så havde man det på skærmen. Skulle man bruge noget andet, kunne man trykke på en anden knap, så rullede svaret ud på det spørgsmål, man havde stillet, og man var helt fri for at spørge ministrene om alt muligt mellem himmel og jord. Det viser også, at de fleste fuldstændigt har mistet overblikket.

Et uhyggeligt eksempel på, hvordan dette her kunne udvikle sig, er D.O.N.G., altså den konstruktion, hvor man giver et statsligt selskab, en offentlig institution, fri mulighed for at regere med skatteydernes penge. Hvad har resultatet været? At de gennemsnitligt har langt de højeste lønninger i hele den offentlige sektor, at de er fuldstændig uden for folketingets kontrol, at de gør, lige hvad der passer dem. Er det på den måde, hr. finansminister, at hele den offentlige sektor skal udbygges? Så bliver det en dyr spøg.

Hvis man vil lave disse ændringer, må faggrænserne også nedbrydes. Når der tales om, at man skal have friere forbrugsvalg og skal betale for ydelserne, betyder det jo også, at man har fri konkurrence på de områder, og at man har målemetoder for, hvad det reelt kommer til at koste. Det har vi jo ikke. Man bliver altså nødt til at afskaffe tjenestemandsbegrebet, ellers vil det her jo være fuldstændig meningsløst. Hvordan skulle det ellers kunne komme til at fungere? Man taler om at indføre åremålsansættelser, men vi har jo set masser af eksempler på, at de pågældende, når de er færdige med åremålsansættelserne, er blevet ansat enten som tjeneste-

mænd et andet sted eller forflyttet til en anden stilling, men altid endt som tjenestemænd. Der har altså ikke været nogen som helst effekt af disse åremålsansættelser; dér har vi kun dårlige erfaringer.

Hvad angår udvidede kursus til alle, for at vi kan blive klogere, er det min opfattelse, at man nærmest har kursudille i den offentlige sektor. Jeg gad vide, hvor mange timer de reelt er til stede i forhold til antallet af kurstimer, de i dag har i forbrug.

Det ville være forkert ikke at nævne, at den offentlige sektor med den størrelse, den har, er en politisk magtfaktor i dag. Vi har set det på masser af områder, bl.a. på, at dette her kursushalløj har udviklet sig, idet det jo skyldes faglige krav. Vi kan se, hvordan lægerne og de yngre læger inden for sygehussektoren fuldstændig driver gæk med hele systemet. Det er jo ikke sådan, at ydelserne er blevet hverken billigere eller bedre, men tværtimod er antallet af læger blot steget, og det vil sige, at der er et urimeligt forhold inden for dansk sygehusvæsen imellem ydelserne og det, det koster at få disse ydelser.

Vi er altså ikke modstandere af, at man prøver på at rationalisere sektoren, men jeg mener, at det kræver, at politikerne får muligheder for at kigge dem i kortene, får muligheder først og fremmest for at få den teknik, som man gerne vil indføre i den offentlige sektor, og at vi får en fair chance for at checke udgifterne, som de reelt vil udvikle sig. Vi har ingen tillid til regeringens planer, medmindre man giver politikerne de samme muligheder, som tjenestemændene får for at udøve en virksomhed. Og som sagt skal der ske andre ændringer, før man virkelig kan få glæde af en systemændring.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg synes, det er godt, at regeringen har taget initiativet til at fremlægge denne redegørelse til folketinget om regeringens program for modernisering af den offentlige sektor. Som regeringen selv siger, er der jo ca. en fjerdedel af den samlede arbejdsstyrke i den offentlige sektor, og derfor kan man sige, det egentlig er ejendommeligt, at vi aldrig har haft sådan en drøftelse herinde før. Noget andet er, om tidspunktet er specielt velvalgt, men det skal jeg ikke gå ind i.

[Lone Dybkjær]

Jeg skal først komme med nogle generelle bemærkninger og så nogle kommentarer til de hjælpemidler, som regeringen mener man kan anvende. Hvad angår de generelle bemærkninger, kan jeg i noget mål henholde mig til ordføreren for centrum-demokraterne, fru Yvonne Herløv Andersen, som sagde, at det er meget vigtigt, hvordan det her kommer fra start. Hvis vi lancerer moderniseringen og tilpasningen og den nye struktur i den offentlige sektor under hovedtemaet besparelser, går det galt. Derfor er jeg også glad for, at det ikke er det, regeringen gør på første side, men at regeringen tværtimod lægger vægt på, at det er andre ting, der er afgørende. Når vi så går ind på denne nye struktur, hvor man også kan forestille sig at der er flere private, der udfører opgaver, mener jeg, det er vigtigt, når vi laver en større konto for fremmede tjenesteydelser, at det ikke bare bliver en banal reguleringskonto, som det er nemmere for os at jonglere med ved finanslovsvedtagelser, end det er i øjeblikket, hvor det er offentligt ansatte, det kan gå ud over.

Den anden generelle bemærkning er, at det helt afgørende er, at dette her bliver noget langsigtet. At politikerne er korttidsvalgte, behøver ikke at betyde, at vi er kortsynede; hvis ikke der kommer langtidsperspektiv i dette her, er det egentlig temmelig værdiløst, hvad vi gør. Det betyder også, at det er nødvendigt med en bredde i de politiske beslutninger, når de skal tages inden for de konkrete områder, sådan at der ikke bliver sving frem og tilbage, afhængig af hvilken regering vi nu har.

Når det er sagt, vil jeg også sige, at jeg ikke synes, at det gør det nemmere, hvis vi hvert år skal have en meget stor diskussion om, hvorvidt finansloven nu kan vedtages eller ej, valgtusler og sådan noget, i hvert fald ikke af hensyn til dem, der er i den offentlige sektor. Det synes jeg egentlig gør spørgsmålet om en fornuftig tilrettelæggelse af den offentlige sektor lidt vanskeligere at håndtere. Det er altså helt afgørende med et langsigtet perspektiv.

Det tredje, jeg vil sige mere generelt om redegørelsens indledende bemærkninger, er, at den er blottet for eksempler. Det kan der jo være meget god grund til, for så hænger man sig heller ikke i nogle mere eller mindre tilfældige eksempler, men det kan jo også betyde, at det kan være noget vanskeligere at

finde ud af, hvad det egentligt er, regeringen mener på nogle forskellige områder.

Jeg savner også, hvordan man f.eks. tænker sig at kunne føre nogle af tingene ud i livet. Der kunne man henvise til noget af det, der anvendes meget ofte i den tekniske verden, nemlig at man prøver på at lave nogle forsøg, også nogle full scale-forsøg. Dermed mener jeg, at jeg tror, det ville være godt, hvis man prøvede på at tage enkeltområder ud af den offentlige sektor, som kunne egne sig for, at man prøvede at eksperimentere med nye ledelsesformer, nye ansættelsesformer, uden at det nødvendigvis havde, hedder det vist, præjudicerende virkning på alle de andre områder.

Jeg tror med andre ord, at hvis man starter med noget generelt, ender man med at lave noget forkert, hvorimod jeg tror, der kan være god basis for, at man tager en række både sammenlignelige og forskellige områder ud for at se, hvad man kan gøre. Det vil jeg meget stærkt anbefale at man gør i stedet for at køre ud generelt på hele området straks fra starten.

I øvrigt ser det ud, som om finansministeren har gjort sig en vis umage for at få grebet kvalitativ vækst ind, og det sætter finansministeren sammen med kvantitativ vækst. Jeg mener egentlig ikke, at de to ting nødvendigvis har noget med hinanden at gøre. Det er rigtigt, at vi ikke ubetinget skal have en kvantitativ vækst i den offentlige sektor – det er vi enige med finansministeren i – men jeg mener, at man i denne indledning savner ordet omlægninger, for det er jo i meget høj grad det, det handler om. Når man diskuterer personaleforholdene, savner man også meget større vægt på videreuddannelse, efteruddannelse og måske omskoling. Blandt de ting, der er sket i 1970'erne, er, at vi hverken i den statslige eller den kommunale sektor har fået lavet en tilstrækkelig stærk omlægning, når opgaverne forsvandt. Jeg skal så også, da finansministeren ikke gør det, lade være med at nævne nogen eksempler for ikke blot at blive hægtet op på dem. Men uanset om vi har en kvantitativ vækst eller ej, mener jeg vi under alle omstændigheder burde have en kvalitativ vækst, og jeg synes egentlig, det er det, hele personalepolitikken drejer sig om.

Dernæst skal jeg give nogle kommentarer til de hjælpemidler, som regeringen vil an-

[Lone Dybkjær]

vende her. Det første, regeringen nævner, er decentraliseringen. Det er vi i det radikale venstre også tilhængere af, men det er temmelig afgørende, hvordan man decentraliserer. Der er ikke megen fidus ved at decentralisere fra én monopolsituation til en anden eller én bureaukratisk styring til en anden. Det er ikke nødvendigvis en fornuftig ting i sig selv, at man lægger om fra en statslig styring til en kommunal styring. Det er på papiret en vis form for decentralisering, men ikke i realiteten, og derfor er det, det handler om, dels om man kan få indført nogle principper om brugerstyring, dels om man kan få en reel medarbejderindflydelse. Det opfatter vi i denne sammenhæng også som decentralisering. At nogle opgaver så kan løses andre steder, er en anden snak, men styringen af dem er temmelig afgørende for, at der kommer noget nyt i gang.

Jeg skal i øvrigt ikke, da det mere hører under finansudvalget, komme ind på BRU-rapporten, da jeg går ud fra, at denne mere i detaljer vil blive drøftet i finansudvalget – jeg forstår, at drøftelser allerede er i gang – men blot sige, at vi er enige med regeringen i, at det er nødvendigt med en vis fleksibilitet.

Det andet, som regeringen peger på, er spørgsmålet om markedsstyring med videre. Man kan jo altid kalde tingene forskelligt og så sætte dem under nogle overskrifter, men jeg synes, der er temmelig meget under den overskrift. Det har efter min opfattelse måske ikke altid så meget med overskrifterne at gøre, men lad det nu være. Vi kan godt være tilhængere af, at man prøver at drøfte det, men igen synes vi, man skal tage nogle konkrete områder ud – at der gives bevillinger til brugerne i stedet for som nu til de producerende institutioner.

Så vil jeg godt sige om det, der står på sp. 2385 om, at regeringen vil give nogle nye regler for indtægtsdækket virksomhed i de statslige institutioner, at det er vi tilhængere af. Vi har dem jo i et vist mål rundt omkring i de statslige institutioner. Jeg vil også godt sige, at vi er tilhængere af, at det bliver en reel omkostning og en reel pris, der bliver tale om, for ellers får vi en konkurrenceforvridning, og det kan jo ikke nytte noget, at vi lader, som om det ikke sker. Det er ganske vanskeligt at prisfastsætte dette, så længe den offentlige sektors timetal er meget mere flek-

sibelt, end det er i den private sektor, hvor man jo skal være mere omhyggelig med sin indtjening. Derfor mener jeg, man skal gøre sig umage med dette område, sådan at det kommer heldigt fra start, men vi er altså tilhængere af, at det sker. Jeg synes også, at man skal følge det nøje. Om vi så skal have nogle fleksible forhold, som den socialdemokratiske ordfører, hr. Ivar Nørgaard, var inde på, kan godt være. Jeg synes, at det, man kan tilpasse det efter, i høj grad er, hvad der findes – hvis det findes – i den private sektor inden for det tilsvarende område. Det kan godt være, at de regler, vi i dag har med 100 pct. plus 50 pct., altså 150 pct.s overdækning, er for firkantet, men dem har man vel i høj grad lavet, fordi man ville sikre sig mod beskyldninger for konkurrenceforvridninger. Vi kan så i øvrigt godt være helt sikre på, at det er noget af det, regeringen vil møde, hvis den virkelig går ind på det her, hvad vi altså mener den faktisk bør gøre.

Så har vi hevet systemeksporten frem endnu en gang, og det synes jeg også er udmærket. Jeg synes, man skulle arbejde – jeg tror, jeg har sagt det tidligere – meget konkret på at finde ud af, hvad det egentlig er for hindringer, vi har i den offentlige sektor, for at medarbejderne kan deltage i systemeksport; for det er jo realiteten, at vi har så ufleksibel en offentlig sektor, at det er vanskeligt for medarbejderne at gå ind i systemeksport, og det er meget vanskeligt at skaffe også de økonomiske betingelser, der somme tider skal være fra statens side, for at man kan komme med.

Jeg må nok sige, at jeg føler, at nogle af de moderniseringer af styringen på serviceområderne, som står på sp. 2385, er noget kryptiske, og dem vil jeg derfor ikke gå nærmere ind på; jeg vil blot som en meget generel bemærkning sige, at jeg tror, det ville være godt for det her også, hvis man ikke startede på de sociale områder, men startede på nogle af de, hvad jeg kunne kalde mere teknisk betonede områder.

Vi er tilhængere af, som jeg sagde, at der var noget brugerbetaling, og at man også gav tilskud til brugerne fremfor til de producerende institutioner. Men jeg vil også godt sige, at en gennemførelse af brugerbetalingen er afhængig af, at vi får en fornuftig skattereform; ellers bliver systemet meget asocialt i det lange løb.

[Lone Dybkjær]

Så er regeringen inde på en bedre publikumsbetjening – nu skal vi lave en mægtig PR-indsats for det dér. Det kan da sådan set være udmærket; jeg synes bare, det er en lidt for forenklet fremstilling af, hvad det trods alt også handler om. Det kan godt være, det i visse sektorer kunne være meget ønskeligt med et lidt mere venligt og imødekomende personale, der var meget kundeorienteret. Vi kender jo alle sammen fra vores dagligdag eksempler, hvor det ikke har været tilfældet. Det handler også om, at man kan være presset f.eks. i de sociale forvaltninger, og så handler det måske navnlig om, at man i en lang række sammenhænge har embedsmænd med temmelig meget tid, som er sikre på altid at have ret over for nogle private, f.eks. erhvervsvirksomheder eller andre, som er i en i denne situation ikke magtfuld position. Jeg synes, man skal prøve også at diskutere nogle af de ting og prøve at sikre, at der kommer en lidt bedre magtbalance mellem embedsmændene og andre personer, der på en eller anden måde bliver afhængige af de embedsafgørelser, der træffes. Jeg tror, den side er nok så vigtig som den PR-virksomhed, man nu skal drive fra det offentliges side.

Så er der endelig spørgsmålet om – og det hænger dette jo snævert sammen med – personalepolitikken, hvor regeringen i høj grad har fokuseret på lederudviklingen. Det er også vigtigt, men man må nok spørge sig selv om, hvad der skal ske med de øvrige 90 pct., nemlig dem, der ikke ligefrem er under lederuddannelse. Jeg tror, at en indsats på det område vil være afgørende for, om man kan få noget fornuftigt ud af også at satse på lederuddannelsen. Det må jo erkendes, at vi i dag i den statslige sektor ikke har nogen generel personalepolitik, og jeg synes, at det er en af de ting, man er nødt til at diskutere. Regeringen er her inde på, at det drejer sig om pensionsforhold – det får i øvrigt forbløffende få bemærkninger i betragtning af, hvor afgørende pensionsspørgsmålene er for hele mobiliteten mellem det private og det offentlige arbejdsmarked.

Regeringen er også inde på nogle anciennitetsbetragtninger, og hvad ved jeg, noget, vi i øvrigt ikke er uenige i. Men det, som vel er afgørende, synes jeg ikke regeringen siger så meget om, nemlig: hvilke udviklingsmuligheder er der for personer i den offentlige

sektor? For hvis man sidder og er sur et eller andet sted, kan det jo godt være, at det er, fordi man har et dødkedeligt arbejde. Det har man haft i 20 år, og det kan man se frem til at have de næste 20 år. At man så skal være utrolig venlig, hjælper jo ikke så frygtelig meget på den generelle situation. Derfor handler det om i personalepolitik mere end noget som helst andet efter vores opfattelse at give nogle udviklingsmuligheder for dem, der er i den offentlige sektor, ikke bare på lederniveau, men også på alle mulige andre niveauer.

Måske handler det også om, at vi ikke altid skal give næser til dem, der gør noget, og ikke noget til dem, der ingenting gør. Det er jo sådan, at hvis man virkelig kommer frem med noget og så risikerer at lave nogle skævere ind imellem – og det kan man jo gøre, hvis man vover sig frem – får man også en over næbbet.

Endelig er det naturligvis – og det er det sidste punkt, regeringen nævner – afgørende, at man får en modernisering, også teknologisk set, af den offentlige sektor, og her er der jo nogle rapporter, som jeg håber regeringen vil studere, om, hvor galt det kan gå, hvis man ikke tager medarbejderne ind, når man indfører teknologien i den offentlige sektor. Så kan man være sikker på at få det forkerte, kan vi kalde det apparatvalg, styringsmetoder, og man får overhovedet ikke det ud af det, som man kunne få for alle de penge. Derfor må man straks fra starten, når man påtænker at indføre ny teknologi, hvad vi er tilhængere af, inddrage medarbejderne.

Konklusionen er altså, at det er vigtigt at tage fat, men at det er helt afgørende, hvilken overskrift det har, og jeg er glad for, at regeringen ikke som hovedoverskrift her havde besparelser og nedskæringer, men at man skulle prøve på at få en ny udvikling i den offentlige sektor.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Da jeg læste regeringens moderniseringsprogram, kom jeg til at tænke på historien om fjerer, der blev til fem høns – eller måske skulle man i virkeligheden sige hønen, der blev til fem fjær, for det her startede faktisk med nogle meget vidtløftige og meget stort opslåede planer om privatisering for godt og vel et år siden. Det var en mærkesag,

[Anne Grete Holmsgård]

og der blev nedsat et privatiseringsudvalg, oven i købet et privat privatiseringsudvalg, som er så privat, at ikke engang folketingsmedlemmerne øjensynlig kan få redegørelsen fra det samtidig med, at pressen får den.

Det er jo ikke ukendt for folketingets medlemmer og heller ikke for pressen, som har næse for den slags, at det er gået lidt trægt med i virkeligheden at få kød og blod på privatiseringsideerne, og efterhånden som det er gået dårligere for de konservative, som man vel nok må sige var dem, der stod mest for privatiseringen, har man overladt skuden til venstre, som så har fundet på begrebet modernisering. Nu skal der moderniseres, nu skal der ikke så meget privatiseres, og det lyder jo sådan set meget godt, for hvem kunne ikke godt tænke sig en modernisering af den offentlige sektor. Det kunne vi f.eks. godt.

Der er faktisk mange ting, der fungerer aldeles dårligt i den offentlige sektor, og man kunne nævne utallige eksempler, men lad mig nævne bare et par.

Vi har et socialt system, hvor sagsbehandlernes på bistandskontorerne bruger ca. 90 pct. af deres tid til at sidde med regnestok for at kontrollere, om varmeregningen er rigtig, om huslejekvitteringen er rigtig osv., osv., så de ikke har nogen som helst tid til at lave det egentlig vigtige sociale arbejde, det opsøgende arbejde og det, der støtter folk i at komme til at klare sig selv og få et arbejde på længere sigt. Det har de faktisk ingen midler til, og man må nok sige, at det er et temmelig tåbeligt system at have.

Vi har et system, hvorefter det kan betale sig for kommunerne at lade være med at bygge plejehjem og i virkeligheden eksportere mange af de ældre medborgere over på hospitalerne, fordi pladserne dér betaler de ikke for selv. Så kan de ligge dér, og det er naturligvis vanvittigt.

Det er i virkeligheden også vanvittigt, at samfundet, den offentlige kasse, stiller sig pæn og beredvillig an til at reparere på alle de arbejdsmiljøskader, som kunne forebygges, hvis man havde en lovgivning, der klart tog sigte på at undgå arbejdsmiljøskader i produktionen, og man så handlede derefter. Selvfølgelig er der da brug for modernisering, og der kunne nævnes utallige eksempler på, hvor man kunne modernisere.

Men når man så læser denne redegørelse, synes jeg ærlig talt, at det er meget lidt, der er at byde på, og det er utrolig generelt og abstrakt; man må faktisk gætte sig til, hvad der egentlig er meningen med de forskellige ting.

Der står noget om decentralisering, og det lyder jo meget pænt. Vi kunne da også godt tænke os, at brugerne havde større direkte indflydelse på de institutioner, som de bruger, hvad enten det er skolerne, plejehjemmene, daginstitutionerne, kulturcentre, eller hvad det er. Det er det, vi bl.a. opfatter som decentralisering. Men når man så læser videre, hvad er det så, der står om decentralisering?

Ja, for det første står der, at man ønsker et system, hvorefter man afvikler procentrefusionsordningerne til fordel for bloktilskud. Det behøvede ikke nødvendigvis at være en dårlig ordning. Det kunne i princippet godt være en god ordning. Jeg kunne godt forestille mig, at det kunne fungere fint, hvis man gav institutionerne en bestemt pulje, som de selv kunne råde over. Jeg mener ikke, man skal lægge lønningerne ind i den, men f.eks. materialeanskaffelser o.lign. Men jeg bliver naturligvis klam ved det, når jeg kan se, hvad venstre og resten af regeringen i øvrigt faktisk har gjort på institutionsområdet, og det siger mig noget om, hvad det er, man mener med decentralisering. Det fremgår indirekte af teksten. Man ønsker de enkelte ressortområder, de enkelte § 2-virksomheder, de enkelte institutioner ude i kommunerne fastlåst på det niveau, de har. Hvis der skal ske fornyelse, skal man tage det fra den allerede eksisterende pulje. Det vil sige, at man skal begrænse nogle andre ting.

Jeg siger ikke, at der ikke er muligheder for på nogle enkeltområder at finde en bedre ressourceudnyttelse, det er der formentlig, men det er der ikke, hvis man laver et kværlertag som det, dette er udtryk for, over for institutionerne og over for de enkelte områder. Det er svært at vide, hvad det betyder for en § 2-virksomhed som DSB f.eks. Hvis man ser på det, der står i pressen, betyder de hensigter, som finansministeren øjensynlig har haft, at man ikke bare ønsker et almindeligt nettobudgetteringssystem, men man ønsker at lægge takstfastsættelsen ind under det. Man siger til DSB: her er en pulje, og den må I få det til at køre inden for. Det

[Anne Grete Holmsgård]

betyder for mig at se, at man siger: her er pengene, nu har vi ikke mere at gøre med det, I må selv ordne problemerne. Hvis det går dårligt med den kollektive trafik, er det jeres ansvar, så er det ikke vores ansvar.

I virkeligheden er det jo det, det dækker over. Man ønsker at fralægge sig ansvaret for de problemer, som den type rammestyrt, man ønsker for at skære ned, egentlig skaber. Man ønsker at lægge slagsmålet ud i kommunerne, ud i § 2-virksomhederne, ud i de enkelte institutioner og holde sig selv på afstand, også fordi det er lettere, for så behøver man ikke hele tiden at lave lovændringer herinde, og det har jo vist sig, at det er besværligt. Det er besværligt for denne regering, som det var det for den tidligere. Først forsøger man med nogle cirkulærer, og når den ikke går f.eks. på det sociale system, må ankesystemet omgøre det. Så skal man gennem lovmøllen en gang til, og det gør det besværligt. Det her er meget lettere, men i realiteten handler det om, at man økonomisk strammer skruen på de områder, som man faktisk allerede har strammet den på i løbet af det sidste år.

Og hvem er det så, det rammer? Det er marginalgrupperne, men marginalgrupperne er også en stigende del af befolkningen. De er stadig væk et mindretal, og derfor går det relativt let for regeringen. Dens egne kernevælgere og mange af dens bevægelige sympatisører og mange af socialdemokraterne på det menige plan såmænd også synes, at det går ikke helt så galt, fordi lige aktuelt er det ikke dem, der bliver ramt af det. Men det er der faktisk en hel række mennesker der gør.

Egentlig vil jeg gerne have en uddybning fra finansministeren af, hvad det betyder konkret, når man vil indføre bloktilskudsordninger til afløsning af procentrefusionsordningerne. Et typisk procentrefusionsområde er det sociale system, bistandssystemet. Hvordan vil man indføre bloktilskud på det? Vil man sige, at nu har man en bestemt pulje for bistandsmodtagere og fastlåser bevillingerne her, og så må de selv om, hvordan de vil styre det?

Vi ved, hvad det har betydet på biblioteksområdet, for dér er det jo allerede blevet gennemført. Det har betydet dårligere udbygning af bibliotekerne ude i de små samfund, og det har betydet kortere åbningstider. Selv om venstres ordfører heroppe står og siger:

vi ønsker fleksible åbningstider, og vi ønsker, at institutionerne skal være åbne, når brugerne har brug for dem, har det faktisk betydet nøjagtig det modsatte på det område, hvor man faktisk er gået over fra procentrefusionsordning til bloktilskudsordning.

Hvad betyder det på de andre områder, på daginstitutionsområdet, på arbejdsløhedsområdet? Har man tænkt sig at lave bloktilskud på arbejdsløhedsområdet? Hvordan vil man gennemføre det, og hvordan vil man administrere det?

Ud over det siger regeringen i redegørelsen, at det skal være efterspørgslen, der i højere grad styrer udbuddet. Det er jo sådan nogle gode gammeldags liberalistiske norder, som man også stadig væk håber kan komme til at gælde i det private erhvervsliv, selv om det snart er adskillige år siden, det overhovedet har været gældende.

Men hvad betyder det faktisk? Hvad betyder det for eksempel på et område som kulturområdet, når man samtidig siger, at der ikke er råd til at udvide den offentlige sektor, men at den derimod skal indskrænkes? Betyder det, at man inden for de budgetter, man har på kulturområdet i øjeblikket, vil give større bevillinger til de kulturudbud, som der er stor efterspørgsel efter, og som selvfølgelig skal have nogle bevillinger, på bekostning af de områder, som der måske ikke er så stor efterspørgsel efter, men som ikke desto mindre er vigtige: opsøgende teater, forskellige former for eksperimentalteater, børneteater og alle de små kulturområder, som i virkeligheden er fantastisk vigtige for dynamikken og udviklingen på kulturområdet? Er det dem, man har tænkt sig at tage kvælergreb på, eller hvad mener man rent faktisk med det?

Som det tredje under decentralisering mener regeringen, at midlerne i større udstrækning skal gives til brugerne direkte end til institutionerne. Det er også uigennemskueligt, hvad der står. Der er ikke i redegørelsen et eneste konkret eksempel, men det har hr. Fogh Rasmussen bl.a. givet os gennem dagspressen, og det kommer ikke så forfærdelig meget bag på os. Det handler om socialforskningsinstituttet. Her siger man, at i stedet for at yde midlerne direkte til socialforskningsinstituttet skal man yde dem til brugerne, og så er det, man spørger sig selv: Hvem er det, regeringen tænker på, der er brugere af soci-

[Anne Grete Holmsgård]

alforskningsinstituttet? Hvem vil man give midlerne? Skal de selv bede en eller anden forskningsinstans, måske SFI, måske en anden instans, om at udføre en eller anden undersøgelse? Og hvad er det for en brugergruppe, regeringen forestiller sig vil anmode om og i øvrigt få midler til at lave tværgående undersøgelser eller f.eks. en undersøgelse som den store levekårsundersøgelse, der blev lavet for et par år siden på socialforskningsinstituttet? Den var god, fordi den for en gangs skyld gav et stort overblik over – på mange faktorer, på ti forskellige faktorer – hvem det er, der sidder nederst ved bordet i Danmark i dag.

Hvad er det for nogle brugere, man havde tænkt sig at give midler, som eventuelt ville rekvirere den slags undersøgelser? Eller havde man simpelt hen tænkt sig bare at kvæle den slags forskning? Hvad går det egentlig ud på?

Som et næste punkt taler regeringen om øget brugerbetaling, og vi har sådan set fået en forsmag på, hvad det handler om. Det var forsøget på at indbygge brugerbetaling på sundhedsområdet, som i første omgang ikke blev til noget. Men hvad er det egentlig for en målsætning, man stiler efter? Hvad er det for nogle institutioner, man vil indføre brugerbetaling eller øge brugerbetalingen i?

Jeg vil godt igen trække DSB frem, for det er egentlig et glimrende eksempel. Det har jo nemlig faktisk vist sig, at de takststigninger i den kollektive trafik, som blokstikudsneskæringer sidste år fik som konsekvens, har betydet en mindre indtægt for DSB. Det er fremgået meget tydeligt af de bilag, vi har fået, og det er sådan set en bekræftelse på, at hvis man bare bliver ved med at øge taksterne ud fra en eller anden fuldstændig overordnet betragtning om, at nu skal indtægter og udgifter balancere, for det her skal køre forretningsmæssigt, får man et rap over næsen, for det betyder, at den kollektive trafik bliver dårligere.

Jeg håber ikke, og jeg tror heller ikke, at der er et flertal herinde, der vil give takstfastsættelsen fra sig, og jeg håber sandelig heller ikke, at der er et flertal herinde, der i den grad vil give de politiske beslutningsprocesser fra sig, som dette faktisk lægger op til. For i virkeligheden forsøger man jo ad bagveje at få lagt de politiske beslutningsprocesser væk ud over den almindelige overordne-

de økonomiske rammestyring, og så kan man lade institutionerne selv fastsætte brugerbetaling og takster, og hvad man nu ellers kalder det, mens folketinget herinde kan sidde og vaske sine hænder og sige: synd nok, men så må I økonomisere på en anden måde.

Ud over de her ting har regeringen et punkt omkring personalepolitikken – jeg springer publikumstjenesten over, for der står i virkeligheden ikke en snus i det, og derfor kan man ikke rigtig forholde sig til det. Vi vil selvfølgelig gerne alle sammen have offentligt ansatte, der behandler os godt, og i det store og hele har vi også offentligt ansatte, der behandler os godt. Problemet ligger ikke på det område. Problemet ligger i, at de offentligt ansatte har så dårlige muligheder for at give den behandling, som de faktisk godt kan se er nødvendig, og det gælder bl.a. på bistandskontorerne. De kan jo godt se, at det ikke hjælper en snus bare at give folk penge måned efter måned, når man faktisk ikke gør en snus ved deres grundlæggende forhold, når man ikke kan skaffe dem et arbejde, ikke kan skaffe dem en ordentlig bolig, ikke kan skaffe deres børn nogle ordentlige forhold, og problemet er jo også, at de roterer ud og ind af bistandskontorerne, fordi de selvfølgelig psykisk bliver nedbrudt af at sidde og lave den slags reparationsarbejde.

Om ansættelserne vil jeg godt sige, at der er én ting, som jeg synes der ligger nogle positive ting i, men igen er det så ukonkret, at man faktisk ikke kan se, hvordan det vil blive brugt. Det er spørgsmålet om, at man på ledelsesniveau – og jeg forstår det sådan, at det kun er på ledelsesniveau – ønsker at have flere ordninger med åremålsansættelse og prøveansættelse. Det mener jeg godt der kunne være nogle gode ting i, for det er klart, at det er krævende at være leder. Det kræver mange ressourcer, det kræver en dynamik, og det kræver også, at man har erfaringer fra forskellige områder. Men problemet er selvfølgelig: hvordan vil man bruge det? Hvor lange skal de åremålsansættelser være, og hvad er der af retrætemuligheder for folk bagefter?

Jeg kom i hvert tilfælde til at tænke på den diskussion, der har kørt omkring forskerne på universiteterne. Hvis det er dér, man vil hen, at forskerne skal levere et bestemt synligt produkt, hvor det er produktet i sig selv, antallet af sider, eller hvad man nu

[Anne Grete Holmsgård]

skal sige, og ikke kvaliteten i den forskning, der foregår, der bliver det dominerende, kan jeg godt se, at det kan udvikle sig til nogle dårligere forhold, men i princippet synes jeg, det er udmærket med en rotation på ledelsesniveau inden for den offentlige sektor.

Men for at det nu ikke skal fremstå, som om VS mener, det er fuldstændig ligeegyldigt med en modernisering af den offentlige sektor, selv om jeg startede med at sige, at jeg syntes, det var vigtigt, vil jeg godt komme med nogle konstruktive bidrag til, hvordan man på budgetniveau, på finanslovsniveau faktisk kunne foretage en modernisering, som jeg synes er yderst påkrævet, og ikke mindst synes jeg, det var yderst påkrævet, da jeg sad i finansudvalget i en periode og kiggede på, hvordan man egentlig broderer en finanslov sammen.

For mig at se er det ret tydeligt, at det selv for folketingsmedlemmerne herinde er dødsens uigennemskueligt, hvad de enkelte poster på finansloven egentlig dækker over. Det er dødsens uigennemskueligt, hvad staten bruger pengene til, og det er også uigennemskueligt, hvad det er for nogle indtægter, man ikke får. Derfor synes jeg, det ville være rimeligt, om man på finansloven havde et fast punkt, der hed: man opstiller en oversigt over, hvad skattefiduserne – de legale skattefiduser kun – egentlig betyder i mistede indtægter for staten, og hvad det betyder i omfordeling, hvem der har gavn af det, og hvem der har »bagdel« af det, så man klart kan se det.

Som et andet punkt kunne man sige: de direkte erhvervsstøtteordninger kunne samles, så det fremgår klart: hvor mange penge giver man ud? Hvem giver man dem til? Og så kunne man kombinere det med en effektundersøgelse. En sådan har industriministeren lovet mig for næsten et år siden, men jeg har aldrig set skyggen af den, selv om han dengang sagde, at den kom i forbindelse med finanslovsforlaget.

Det tredje, man kunne gøre, var at opstille en konsekvens over, hvad udstødningen af arbejdsmarkedet betyder økonomisk for den offentlige sektor. Hvad er det for nogle byrder, man lægger over på den offentlige sektor gennem udstødningen fra arbejdsmarkedet?

Som det fjerde mener jeg, det ville være oplagt at gøre det samme på miljøområdet.

Hvad betyder forureningen både af det ydre miljø og af arbejdsmiljøet egentlig af øgede omkostninger for den offentlige sektor? Jeg mener, det ville være relativt simple foranstaltninger at begå, og det ville øge gennemsigtigheden for medlemmerne herinde, når de sidder og tager stilling til statsbudgettet, som er stort, og som koster borgerne meget, ligesom det ville øge skatteydernes mulighed for overhovedet at se, hvad deres skat går til.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg skal sædvanen tro – nogle vil måske sige mod sædvanen – fatte mig i korthed og kun komme med visse generelle betragtninger.

Lad mig først sige, at krise altid skaber fornyelser. Derfor skal man af visse årsager ikke altid være så ængstelig for en krise i al almindelighed.

En krise kan være forudsætning for nye ideer, nye tanker, fordi disse ofte bliver kvalt i en opgangstids mere eller mindre uartikulerede foretagsomhed. Hvis vi ser tilbage i vores egen historie, må vi erkende, at netop ud af kriserne sprang der nye ideer, nye tanker, som fik betydning for vort samfund, og hvis vi vender helt tilbage til forrige århundrede, må vi erkende, at krisen da formåede at gøre Danmark til et pionerland. Befolkningen blev i vide kredse, såvel i de private som i de offentlige, bevidstgjort om deres egen forpligtelse, og af dette udsprang der et folkeligt fællesskab, som gav en foretagsomhed, som skabte førkrigstidens velstand, en velstand, som dengang – det må vi erkende – lå over de andre nordiske lande.

Hvis vi ser på dansk økonomi og dansk udvikling i dag, er vi nødt til at erkende, at Danmark efterhånden er blevet det fattigste land i Norden og det land, som har f.eks. den største arbejdsløshed.

Jeg skal lade det være usagt, om det skyldes, at de andre nordiske lande har et tættere samarbejde mellem stat og erhverv, en blanding af statskapitalisme og privatkapitalisme, men i alt fald ser det ud til, at vores stærke adskillelse mellem privat initiativ og offentligt initiativ, privatkapitalisme og statskapitalisme, har bevirket, at vi ikke har fået den samme udvikling som de andre steder; den har virket hæmmende på begge områder og f.eks. skabt en offentlig sektor, som faktisk er

[Arne Bjerregaard]

stivnet i formalisme, en formalisme, der virker hæmmende for den offentlige sektor selv, og som virker afsmittende på selve den politiske beslutningsproces.

Samtidig har vi så fået en privat sektor, der så vidt muligt undgår at konfronteres med den offentlige sektor, fordi den private sektor føler, at enhver berøring med den offentlige sektor er ubehagelig. Den føler den offentlige sektor som en modspiller og føler i alt fald, at den indsnævrer mulighederne for den fleksibilitet, som enhver krisetid kræver af de private.

Hermed være ikke sagt, at de offentligt ansatte har en modvilje mod andre, heller ikke, at de yder en arbejdsmæssig indsats, som er ringere end den indsats, som ydes i den private sektor, men vi må erkende, at som vi har opbygget det, stopper vi ethvert forsøg på at være konstruktiv og selvtænkende i den offentlige sektor. Mennesker i den private sektor, der udviser mod, initiativ og virkelyst, får ofte belønning herfor. Mennesker i den offentlige sektor, som udviser det samme, giver vi ofte en næse, afskediger dem, degraderer dem, eller hvad vi nu kan finde på. Hvorfor skulle man i grunden i den offentlige sektor gøre noget ud over det, som direkte forlanges, når det eneste, man får ud af det, er at give sig selv en risiko uden at få nogen som helst fordel?

Denne opbygning og denne adskillelse mener jeg er det alvorligste for vort samfund, og når vi ser på andre samfund eller andre lande, må vi erkende, at de bedre har forstået at skabe en stærkere forbindelse mellem det private og det offentlige.

SAS har fået en Carlzon i spidsen. Det har været særdeles virkningsfuldt. Vi har fået en ny finansminister i spidsen, og tiden vil vise, om det vil være lige så betydningsfuldt som en Carlzon i spidsen for SAS. Jeg må selvfølgelig erkende, at måske har finansministeren lidt flere medspillere og lidt flere modspillere, som kan gøre, at processen vil foregå lidt langsommere, men lad mig sige, at en betingelse for ændringer er, at politiske og udøvende myndigheder tør erkende egne fejltagelser og fiaskoer i stedet for at lade dem gå videre i systemet. Det er en første forudsætning.

Politisk må vi turde afgive en vis del af den centrale styring samt fremme en større

integration mellem offentlige og private initiativer. Det er den anden forudsætning.

Der må skabes en bred forståelse hos de ansatte i den offentlige sektor for, at fleksibilitet, rokering og arbejdsmæssige forandringer og samarbejde med det private arbejdsmarked ikke behøver at være uheldig eller betyde en arbejdsmæssig usikkerhed eller forringelse, men derimod en større arbejdsmæssig tilfredsstillelse. Det er den tredje forudsætning.

Er disse forudsætninger skabt til veje, tror jeg, det er muligt at skabe en sektor, der arbejdsmæssigt er rigere for de ansatte, som er bedre i sine servicefunktioner, og som er samvirkende med det private erhvervsliv, så man derved kan fremme positive udviklingstendenser i samfundet i stedet for ofte at hæmme dem.

Ministerens redegørelse indeholder afsnitsmæssigt noget af dette. Den indeholder faktisk mål og veje, selv om vi erkender, at de ikke kan være udtømmende; men vi opfatter dem som indledning til konstruktive ændringer i den offentlige sektor, og kristeligt folkeparti medvirker gerne til at nedbryde de barrierer, som hindrer en levende, nyskabende og progressiv offentlig sektor, således at bl.a. den fremmedgørelse, som visse selv i den offentlige sektor må føle er skabt over for borgeren, kan blive afløst af gensidig forståelse og et positivt samvirke.

Skal vi skabe et samfund, som er bedre end det, vi har nu, og bruge ressourcerne bedre, er det tvingende nødvendigt, at man skaber denne vekselvirkning og denne samvirken, og når man læser ministerens redegørelse, bliver man optimist og tænker, at nu er der fornyelse på vej, men samtidig skal jeg da ikke lægge skjul på, at jeg efter en del år i tinget og efter i en del år at havde studeret tingene udefra må erkende den politiske træghed. Der fremsættes tit gode tanker og ideer, og om dette tales der meget og særdeles længe, men man ved jo, hvad man har, og det vil man helst beholde, fordi det kender man.

Ideer og tanker er for talen. At føre dem ud i livet, altså handlingen, er for den, der har troværdighed, og politisk troværdighed har jo sjældent været det fremherskende i dette ting. Jeg håber, at det ikke sker med dette, men når jeg ser interessen, når jeg ser pressens bevågenhed over for dette, kan man

[Arne Bjerregaard]

tvivle på, om embedsmændene, hvad enten de sidder her eller andre steder, eller alle de offentligt ansatte ude omkring behøver at lette sig ret meget i stolen, for det kunne jo tyde på, at i alt fald de, der i øjeblikket er ansat i den offentlige sektor, ikke behøver at frygte nogen som helst forandring. Jeg håber ikke, det kommer til at passe, men visse ting kunne tyde på det.

Ole Henriksen (SF):

Redegørelsen ser ved første øjekast ud til at være en ideologisk sejr for partiet venstre. Partiets filosofi om det nære samfund, decentralisering og andre lignende begreber er jo noget, som med jævne mellemrum kommer op ved festtalerne i forsamlingshusene, og den oplever vi nu også her som krydderi i denne redegørelse. Det lyder som sød musik, ikke mindst også for SF, som gerne ser, at der bliver lagt større ansvar og beføjelser ud til de ansatte, at vi får decentraliseret, og at vi får den største grad af selvforvaltning i de enkelte virksomheder. Ikke bare i den offentlige virksomhed, men også ude i de private virksomheder har vi jo gjort os til talsmænd for, at dette kommer til at lykkes, og her er det lykkedes venstre, til trods for at man har dette rationelle konservative parti som samarbejdspartner, at få krydderierne ind i redegørelsen. Det lyder jo godt, når man taler om trivsel og øget arbejdsglæde hos de ansatte, om større tilfredshed for de ansatte osv. Den slags krydderier ligger hele vejen gennem redegørelsen.

Men ind imellem handler redegørelsen jo også om effektivisering, ny teknologi og produktivitet fremme lønsystemer eller med andre ord om, hvordan vi får de offentligt ansatte til at løbe lidt hurtigere og til at yde noget mere. Hvilket af hensynene, altså at yde noget mere eller at øge arbejdsglæden hos de ansatte, der spiller den største rolle for venstre, fortaber sig sådan lidt efter læsningen af redegørelsen, og jeg tror, at finansministeren vil svare, at begge hensyn selvfølgelig spiller en stor rolle.

Jeg kan i denne forbindelse ikke lade være med at tænke på den venstrebonde, som engang forklarede mig, at når han sad i stalden og spillede cello for sine køer – det var der jo bønder, der gjorde engang – var det ikke, fordi han troede, at køerne var musikalske

og nød musikken, men så var det, fordi han troede, at de ydede noget mere, når de blev malket, og det var sådan set hensigten med at sidde og file på den cello. Det svarer nogenlunde til, når man spiller musik på arbejdet i virksomhederne, eller når man spiller i supermarkederne. Det er netop for, at man skal købe lidt mere eller yde noget mere.

En af overskrifterne i moderniseringsprogrammet er decentralisering af ansvar og kompetence, og jeg vil gerne spørge finansministeren, om det betyder, at man vil optage forhandlinger med de organisationer, som har aftaler med finansministeriet, om at få ændret den gældende samarbejdsaftale, som eksisterer for statens virksomheder. Når jeg spørger, er det, fordi det er lykkedes at skrive denne redegørelse om alle disse decentraliseringsønsker uden på et eneste tidspunkt at nævne samarbejdsaftalerne, og skal visionerne om at decentralisere ansvar og kompetence have nogen mening, må det betyde, at man fjerner bestemmelsen i samarbejdsaftalen om arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet. Ellers kan man jo ikke komme til at dele det ansvar og den kompetence, som man snakker så meget om, dvs. det ansvar og den kompetence, som de politisk valgte delegerer ud til de offentlige arbejdspladser, og som i dag kun forvaltes af den øverste ledelse i den pågældende virksomhed.

Spørgsmålet er altså, om finansministeren vil tage initiativ til forhandlinger med organisationerne med henblik på at få fjernet bestemmelsen om, at ledelsesretten kun ligger hos den øverste ledelse, og at den fremover skal forvaltes i samarbejde med de øvrige ansatte. Det tror jeg nok vil sige et og andet om, hvor alvorligt venstre mener det med de krydderier, der er stroet ud over denne redegørelse om decentralisering og kompetenceforskydninger ned mod gulvet osv., osv.

Finansministeren (Christophersen):

Jeg vil gerne på regeringens vegne takke for den meget positive modtagelse, regeringens redegørelse om modernisering af den offentlige sektor har fået. Jeg har registreret enkelte kritiske betragtninger. Fru Anne Grete Holmsgård var meget konservativ i sit syn på sagen, men det undrer mig ikke. Vi havde jo allerede i sidste uge en lille ordveksling

[Finansministeren]

om, hvorvidt tingene havde en fremdrift eller man skulle holde sig til de gamle systemer, så det havde jeg næsten forventet, men ellers synes jeg, at det meste af, hvad der blev sagt, var et godt udgangspunkt for det videre arbejde, og jeg synes også, man kunne finde en stærk tilslutning til nogle af de hovedsynspunkter, der ligger bag arbejdet med selve moderniseringsredegørelsen.

De fleste deler regeringens opfattelse af, at vi i de kommende år har begrænsede ressourcer til rådighed, at det altså gælder om at forsøge at bruge ressourcerne bedre. Det var også mit indtryk, at der var bred tilslutning til, at der er et stort omstillingsbehov, som den offentlige sektor ikke i dag er i stand til fuldt ud at leve op til. Vi kan jo bare tænke på den situation, der ligger en halv snes år fremme. Da vil Danmark være et samfund med betydeligt færre børn og til gengæld betydeligt flere ældre mennesker. Forestillingen om, hvad det kræver af omstillinger, kan næsten ikke engang stå mål med det, som bliver realiteten.

Der er også, noterede jeg, en forståelse for, at en decentralisering kan være et vigtigt instrument. Det lægger regeringen meget vægt på, og det giver mig også anledning til lynhurtigt at rette en misforståelse hos hr. Ole Henriksen. Der er ikke tale om, at man nu skal delegere et ansvar ud til nogle kollektive organer, så jeg har ikke til hensigt at opsiges samarbejdsaftalen. Det er en misforståelse af, hvad der ligger i decentralisering, især når vi taler om decentralisering af ansvaret på den enkelte arbejdsplads. Nej, der er tale om, at den enkelte medarbejder skal have et større ansvar. Der er ikke tale om, at man skal overføre nogle beslutninger fra politikere eller fra den ansvarlige ledelse til nogle kollektive organer. Der er tale om, at nogle flere mennesker inden for den offentlige sektor hver for sig skal have en større opgave og føle et større ansvar og til gengæld have nogle bedre muligheder for at leve op til det ansvar.

Der er stillet en lang række spørgsmål. Jeg håber, jeg kan besvare de væsentligste af dem. Jeg kan forsikre om, at jeg har noteret meget ned, men jeg er bange for, at jeg vil anspænde de få tilbageblevne tålmodighed til bristepunktet, såfremt jeg skulle fordybe mig i alle de notater, jeg har haft lejlighed til at gøre.

Jeg vil først sige til hr. Ivar Nørgaard, at man naturligvis, når en sådan redegørelse udarbejdes, må underkaste sig en vis begrænsning. Alene det store antal enkeltemner, der har været nævnt her i dag, viser jo, at hvis man skulle have givet en virkelig tilbundsående detaljeret fremstilling med mange eksempler, ville det have været en hel bog, der skulle udgives. Det synes jeg ikke var særlig hensigtsmæssigt, men bag arbejdet med redegørelsen ligger naturligvis mange overvejelser, og der ligger også meget dokumentation, som jeg håber at jeg efterhånden kan få lejlighed til at drøfte med folketingets finansudvalg og med de øvrige folketingsudvalg, som måtte være interesseret i dette projekt; her er politisk-økonomisk udvalg et oplagt udvalg, men det skal jeg i øvrigt ikke blande mig i, for det er jo folketingets medlemmer, der må afgøre, hvor og hvornår man ønsker tingene gennemarbejdet.

Jeg vil dog lige henvise til det brev, som jeg har rundsendt til finansudvalget. Deri kan man finde en mere detaljeret fremstilling, specielt af det, der vedrører ændringer i budget- og bevillingssystemet og i hele stillingskontrollsystemet.

Heraf fremgår også lidt mere konkret, hvordan nettobevillingssystemet skal fungere, og her findes også svarene på nogle af de spørgsmål, der blev stillet mig, men jeg vil godt specielt om statsvirksomhedernes situation sige, at det er rigtigt, at dér arbejder vi med en årlig buffer. Så spørger hr. Ivar Nørgaard: hvad nu, hvis denne buffer eller reserve overskrides? Svaret er, at så må man naturligvis fra den ansvarlige ministers side være parat til at gå til folketingets finansudvalg med en god argumentation, og der kan jo være tale om en god argumentation. Der kan være en meget stærk passagerafvandring. Forestiller vi os, at oliepriserne halveres, er det jo ikke sikkert, at DSB kan holde sit passagertal. Vi kunne også forestille os en meget stærk isvinter, som påfører den kgl. grønlandske handel nogle helt uforudselige omkostninger. Jeg tager det altså bare som nogle eksempler. Men så må proceduren være, at man går til finansudvalget med et aktstykke og argumenterer sig frem til, hvad der så er brug for af merudgifter, hvis ikke man kan klare det ved ommøbleringer.

Jeg blev også spurgt om, hvordan de nærmere regler vil blive fastsat for statslige insti-

[Finansministeren]

tutioner, der har aktiviteter med indtægtsdækning, og her siger hr. Ivar Nørgaard: Er det ikke lovlig firkantet at sige, at der skal være en omkostningsdækning ud over lønningerne på mellem 100 og 200 pct.? Det er klart, at det er ret firkantet. Det er det, jeg ville kalde for to mistænkeligt runde tal, og det synes jeg også vi skal drøfte grundigt igennem i folketingets finansudvalg. Men når vi nævner dem, er det for at understrege, at hvis man skal give den slags institutioner en større frihed til at udvide deres afsætning for dermed at opnå en indtjening, som kan finansiere en øget omsætning eller eventuelt finansiere noget andet, må vi også sørge for, at det ikke fører til, at private virksomheder med rimelighed kan gøre anskrig og sige, at nu påføres de en helt uacceptabel konkurrence. Derfor forestiller vi os, at man må anlægge en konkret vurdering, og det kan da godt være, at rammerne skal udvides i begge retninger. Det, jeg bare synes er det væsentlige – og det var det samme, hr. Gammelgaard pegede på – er, at vi ikke bringer os i den situation, at der sker en konkurrenceforvridning, for det er ikke derfor, vi laver ordningen. Vi laver ordningen, fordi vi rent faktisk har en række eksempler på, at offentlige institutioner er i en situation, hvor de, hvis de bare fik lov, kunne lave noget, som vi alle sammen ville blive glade for. Det kan være et museum, som måske var i stand til at få en særlig god udstilling til Danmark, hvis de bare kunne få lov til at bruge den ekstra entréindtægt. Eller jeg kan nævne et kuriøst eksempel, som museumsinspektør Kjersgaard fremførte sidste år i et stort nytårsinterview i Jyllands-Posten. Han fremførte den opsigtsvækkende påstand, at hvis han fik lov til at sælge julekringler på torvet i Den Gamle By i Århus, ville han være i stand til at holde åbent i længere tid, fordi så kunne han nyttiggøre sine indtægter. Men det er klart, at vi må tale om den nøjagtige procent, og hvordan vi gør det færdigt.

Jeg bliver spurgt om både af hr. Ivar Nørgaard og af andre, hvad vi vil bruge rapporten om privatisering til. Ja, foreløbig vil jeg studere den meget nøje, og så er der nok nogle ting, som vi umiddelbart kan gøre, nemlig give amter og kommuner og også statslige styrelser en fornuftig vejledning om, hvordan de bedre er i stand til at sammenligne, hvad det koster at udføre en række kon-

krete ting, hvis de selv skal gøre det, og hvis de skal lade andre gøre det. Jeg skal senere vende tilbage til det med privatiseringen. Men det er klart, at hele det spørgsmål, som i øvrigt – det er lige en rettelse til fru Anne Grete Holmsgård – ikke har noget med moderniseringsrapporten her at gøre, men som er et lille bitte sidehjørne af hele spørgsmålet om privatisering, er ét, som vi vil bruge nogle kræfter på at få fremstillet sådan, at man forstår, hvad der er hovedideen i det. Hovedideen er nemlig ikke med vold at flytte opgaver fra det offentlige til det private. Hovedopgaven er at lære den offentlige sektors enkelte institutioner og dele at økonomisere med deres ressourcer, at lære lidt af det private erhvervsliv, at lære, at man skal koncentrere sig om det, man er bedst til. Her synes jeg, hr. Gammelgaards beskrivelse var helt korrekt, at meget af det, som er en sekundær eller tertiær aktivitet inden for det offentlige, og som man sådan prøver at klare mellem alle hovedopgaverne, andre steder er en primær opgave, som man er virkelig professionel til at løse. Jeg synes, der er gået alt for meget ideologi i den debat, for det, der er opgaven, når vi taler om den offentlige sektor, er jo, at den bedst muligt løser sine opgaver, og hvis den bedst muligt løser sine opgaver ved at koncentrere sig om hovedsagen og lader nogle andre ting klare uden for den offentlige sektor, hvem i alverden kan så have noget imod det? Det har jeg meget svært ved at se.

Så sagde hr. Ivar Nørgaard, og jeg føler, at jeg skal bekræfte det, at han går ud fra, at lønspørgsmål vil blive drøftet med organisationerne. Da arbejdet med moderniseringsredegørelsen blev sat i gang, holdt jeg et møde med repræsentanter for de offentligt ansattes organisationer for at informere dem om, hvad det var, vi satte i gang. Inden moderniseringsredegørelsen er blevet offentliggjort, har jeg holdt et møde med de samme organisationsrepræsentanter og med dem omhyggeligt gennemgået indholdet af redegørelsen, netop fordi jeg lægger meget vægt på, at dette ikke opfattes som et forsøg på at skabe strid eller uoverensstemmelser, men som et virkeligt forsøg på at skabe et godt samarbejde mellem det offentlige og de ansatte i det offentlige omkring løsningen af en helt påtrængende opgave.

[Finansministeren]

Så bliver der sagt, at man går ud fra, at folketinget vil blive grundigt informeret. Ja, i det omfang folketinget overhovedet ønsker det. Det er klart, at jeg ikke vil presse mig på, men i det omfang man ønsker at få en detaljeret fremstilling af enkeltpunkter, er jeg helt parat til det.

Endelig siger hr. Ivar Nørgaard, at han går ud fra, at der kommer en særlig beskrivelse af den kommunale sektors forhold. Det har jeg ikke nogen planer om, men jeg kan oplyse, at jeg har behandlet de kommunale organisationer på samme måde som personaleorganisationerne. Jeg holdt et møde med dem, da vi satte arbejdet i gang, og jeg har gennemgået redegørelsen, efter at den var færdig, inden den blev offentliggjort, og jeg har på regeringens vegne truffet den aftale med de kommunale organisationer, at vi i fællesskab skal arbejde videre på de områder, hvor vi i fællesskab skal prøve at klare nogle ting.

Så er der en række områder, hvor staten ikke har nogen direkte indflydelse på, hvad amter og kommuner gør, fordi vi må sige, at det er rent amtskommunale eller primærkommunale opgaver, og de må derfor selv om, om de vil følge de retningslinjer, vi ønsker at lægge for statens vedkommende. Men også på de felter tror jeg at en god og nær kontakt vil være på sin plads.

Jeg takker hr. Gammelgaard for hans indlæg, og jeg har allerede kommenteret bemærkningerne om konkurrenceforholdet mellem den private og den offentlige sektor. Det er selvfølgelig en rigtig konklusion på samme måde som hr. Gammelgaards første betingelse, nemlig at nu fik vi en stærkere politisk indflydelse på de samlede udgifter, og det var derfor, man så i detaljerne til gengæld måtte sørge for, at der ikke kom en diskrimination. Det er da rigtigt – det er der flere, der har været inde på, også hr. Bjørn Poulsen – at med totalrammesystemet og med hele omlægningen af bevillingssystemet får vi i en meget tidligere fase mulighed for grundigt at diskutere den udgiftspolitiske prioritering, og det tror jeg det er vigtigt at holde fast ved.

Jeg registrerede godt, at hr. Maisted var optaget af, om de folkevalgte kunne checke de økonomiske forhold, og det vil vi da selvfølgelig gøre hvad vi kan fra regeringens side for at man bliver i stand til. Så må folketin-

get afgøre, om man vil stille et EDB-anlæg op, det skal jeg ikke blande mig i. Men det, de folkevalgte har en reel mulighed for at følge med i og træffe beslutning om, er de overordnede udgiftsrammer og personale-rammer og prioriteringen af de forskellige udgifter.

Forestillingen om, at man i folketinget eller i regeringen eller for den sags skyld i centraladministrationen er i stand til detaljere at følge og kontrollere, hvorledes 200.000 statsligt ansatte i det daglige fungerer, er ikke realistisk, og det tror jeg heller ikke der er nogen i denne sal der mener. Vi er nødt til at indrette systemet sådan, at vi holder styr på de overordnede tal og gør os klart, hvad det er for nogle prioriteter, vi vælger – og det har man måske nok forsømt i for mange år – mod at vi så til gengæld giver afkald på at fordybe os i alle detaljerne. Det har vi hverken praktisk eller teknisk mulighed for, og det viser sig i øvrigt også, at det i almindelighed bare fører til forstyrrelser og bureaukratiske komplikationer.

Så siger jeg tak til hr. Fogh Rasmussen for hans indlæg. Jeg var – og det kan selvfølgelig ikke undre – enig med ham i meget og meget af det, han sagde. Jeg kan kun her bekræfte, at regelsaneringsarbejdet vil fortsætte. Vi er nået et stykke ad vejen, men der er jo meget langt igen, og regeringens særlige udvalg om regelsaneringen arbejder med henblik på, at vi efter nytår vil være i stand til at forelægge offentligheden yderligere glædelige nyheder, for det har jo vist sig at være en ganske populær sag. Jeg tror, det på mange måder har imødekommet et ønske hos mange mennesker om at få lettere adgang til at få truffet beslutninger og få bedre indsigt i, hvordan den offentlige administration fungerer.

Hr. Bjørn Poulsen, fornemmede jeg, havde meget, meget vanskeligt ved at tilbageholde sin glæde over redegørelsen, men han fik dog plads til nogle enkelte kritiske bemærkninger. Bl.a. kom han med den helt generelle betragtning, at han ikke havde tillid til regeringen, og at det derfor nok forholdt sig sådan, at regeringen i ly af alt det her søgte at smugle nogle besparelser igennem. Jeg er glad for, at de fleste af de øvrige ordførere meget omhyggeligt har understreget, at dette ikke har noget med besparelser at gøre. Det er nemlig en korrekt iagttagelse. Regeringens

[Finansministeren]

samlede udgiftspolitik må afklares og fastlægges i en anden sammenhæng end denne. Den må fastlægges i sammenhæng med vedtagelsen af finanslovsforslaget. Så må man jo se, hvordan de forskellige flertal grupperes, og hvordan de til allersidst opfører sig, men det, der er formålet udgiftspolitik med en modernisering af den offentlige sektor, er at sikre, at vi ikke i fremtiden gang på gang kommer i den situation, at det er nødvendigt at gennemføre meget abrupte indgreb i det offentlige udgiftsforløb. Det er ikke et instrument for besparelser, men et instrument, som skal sikre, at den offentlige sektor lettere kan tilpasse sig ændrede behov, således at vi ikke ryger ind i en ukontrollabel vækst og i en situation, hvor vi nok er i stand til at tage nye behov frem, men ikke er i stand til at afvikle ting, der er forældede. Det er det, der er den udgiftspolitiske filosofi bag en række af de ting, der ligger, og det tror jeg egentlig vi alle sammen må være dybt interesseret i.

Hvis jeg må vende tilbage til det indledningsksempel, jeg selv omtalte, så ved vi, at vi i de kommende år vil få et behov for en større indsats inden for ældreomsorgen, og samtidig ved vi, at behovet for skolelærere, pædagoger osv. vil gå ned. Hvordan vil vi som samfund være i stand til at tilpasse de offentlige budgetter til den realitet? Her er vores betragtning altså den, at det kræver nogle systemændringer, som gør det nemmere i tide at indrette sig på ændrede efterspørgselsforhold.

Jeg kunne forstå på hr. Bjørn Poulsen, at han var lidt betænkelig ved de lederuddannelser, vi lagde op til; han sagde, det minde lidt for meget om Dansk Arbejdsgiverforenings kursusvirksomhed. Jeg ved ikke, om den er udpræget dårlig, jeg har kun hørt godt om den. Man kan spørge, om det alene er den slags ting, man har brug for inden for den offentlige sektor, og det er det måske ikke, men det, der er pointen i vores betragtninger om behovet for en bedre lederuddannelse, er, at de særlige kvalifikationer, der kræves for at kunne lede en institution eller et personale, har man inden for den offentlige sektor nok ikke i tilstrækkelig grad lagt vægt på. Nogle steder har man udmærkede uddannelsessystemer. I nogle af de store statsvirksomheder og inden for forsvaret har man relativt veludviklede uddannelsesordninger, og dér sørger man også for, at folk

roterer fra den ene arbejdsopgave til den anden, sådan at man har et ordentligt rekrutteringsgrundlag, og sådan at man har mulighed for at vurdere ansøgere til forskellige lederopgaver. Men andre steder er det mere tilfældigt. En del steder er det sådan, at man først tilbyder folk en lederuddannelse, når de er blevet udnævnt til ledere, og det viser sig sørgeligvis en gang imellem, at det er en ulykke både for institutionen og for dem, der bliver udnævnt til ledere, fordi man først bagefter opdager, at folk slet ikke egnede sig til det. En god sagsbehandler behøver ikke nødvendigvis at være en god leder i et kontor. En god socialmedarbejder behøver ikke nødvendigvis at være dygtig til at lede et plejehjem, og sådan kunne man blive ved. Det er den svaghed, vi godt vil forsøge at klare ved at tilrettelægge en bedre videreuddannelse inden for det offentlige.

Vi skal trods alt ikke glemme, at mange steder sidder der folk, der har til opgave at lede et personale på 40, 50, 60 mennesker og med omsætningstal, der svarer til, hvad man har i en mellemstor privat virksomhed. De har et ansvar både over for brugerne, over for de offentlige kasser og over for det personale, for hvem det er en arbejdsplads, og for hvem det i mange tilfælde er en livslang arbejdsplads. Derfor er det vigtigt, at vi giver folk det uddannelsesstilbud, der er brug for, for at de kan leve op til opgaven, og for at det ikke skal blive til en skuffelse både for dem selv og for de mennesker, de har et ansvar for.

Der var en række andre ting i det, hr. Bjørn Poulsen sagde, jeg godt ville have haft lejlighed til at komme nærmere ind på, men jeg håber, jeg kan vende tilbage til det i de drøftelser, vi nu får i Folketingets finansudvalg og andre steder.

Fru Yvonne Herløv Andersen har jeg ingen bemærkninger til, men jeg var glad f.eks. for den betragtning, at når vi taler om ændrede lønsystemer, taler vi ikke om den karrikatur, man nogle steder ser, at nu skal der være akkordbetaling på hospitaler eller andre steder. Jeg har godt set, at nogle har villet fremstille det sådan, men det er jo en helt absurd måde at tale om den offentlige sektor på. Vi kan selvfølgelig ikke lade folk arbejde i vores sundhedsvæsen eller i vores socialvæsen efter akkordlønsystemer eller lignende præstationslønsystemer. Men vi har

[Finansministeren]

nogle områder, hvor en mere moderne og også personalevenlig lønfastsættelse kunne have sit formål. Vi har inden for statsvirksomheder nogle områder, hvor man laver det samme som i det private erhvervsliv, og hvor der kunne være idé i – og hvor der endog fra de faglige organisationer har været fremført et ønske om – at få de samme lønsystemer, som man har på det private arbejdsmarked. Eller vi har områder, hvor der er meget lange, anciennitetsbestemte lønsystemer, og hvor der derfor næsten ikke er noget, som giver folk en chance for ved egen indsats at opnå noget ekstra. Det synes jeg ikke er særlig tilfredsstillende.

Fru Yvonne Herløv Andersen siger, at det er vigtigt, at man kan flytte, og at der er brug for rotation. Det synes jeg er en anden vigtig ting, når vi taler om ikke bare ledere, men også personale i al almindelighed. Det er ikke, fordi der ikke i dag er en række muligheder for, at man kan gøre det, men der er en meget stor træghed. Nu kan vi tage statens centrale administration. I dag er det jo sådan, at folk, der ansættes i centraladministrationen, i princippet har hele centraladministrationen som ansættelsesområde. Der er i princippet ikke noget i vejen for, at man kan flytte en medarbejder fra fiskeriministeriet og over til kirkeministeriet eller til energiministeriet. Normalt gør man det ikke, og man kan egentlig godt diskutere lidt, om ikke man dér har været alt for konservativ og alt for træg, for det er jo i sig selv med til at give folk kvalifikationer at møde forskellige arbejdsopgaver. Det er altså noget af det, vi godt ville prøve at arbejde på. Det kan være til glæde både for de pågældende og for de steder, hvor de kommer hen, samt for statens mulighed for at vurdere folks evner i det lidt længere forløb.

Efter skal jeg vende mig til hr. Maisteds indlæg. Det var jo ikke så langt, men til gengæld blev jeg lige så chokeret, som hr. Maisted øjensynlig var blevet over at have set nogle overskrifter i redegørelsen. Jeg blev chokeret over påstanden om, at regeringen ønsker at cementere den offentlige sektors vækst. Vi understreger jo netop meget klart, at den offentlige sektors kvantitative vækst stort set er ophørt, og vi må ikke gøre os den forestilling, at den kan genoptages og fortsættes i de kommende år. Det er derfor, vi lægger så meget vægt på at prøve at udnytte

de eksisterende ressourcer langt bedre; det er en af de måder, hvorpå vi kan sikre, at den offentlige sektor i lighed med alle andre dele af vores økonomiske liv – for den er jo en del af vores økonomiske liv – kan præstere en vis grad af vækst. Hvis en fjerdedel af alle erhvervsaktive i Danmark år efter år ikke er i stand til at præstere deres bidrag til den økonomiske vækst i vores samfund, ja, så er det jo resten af alle de erhvervsaktive, som skal sikre det. Det er en utilfredsstillende tilstand, og det skaber forkerte forestillinger om den offentlige sektor og om de offentligt ansatte. Det er altså netop for at forebygge det, at vi kommer med redegørelsen. Det håber jeg vi kan vende tilbage til i en mere omfattende sammenhæng her i de kommende måneder og år.

D.O.N.G. bliver nævnt. Jeg kan forstå, man har drøftet det emne meget grundigt igennem i går. Jeg kan her bare henvise til den dagsorden, der er vedtaget. Jeg kan forstå, at der er bred enighed om, at det hele skal foregå på grundlag af forretningsmæssige principper. Det er en meget stor betryggelse for finansministeren.

Jeg skal sige til fru Lone Dybkjær, at jeg da beklager fremstillingsmæssigt, at der ikke er mange eksempler, men for debatten her tror jeg egentlig det er en meget god ting, for vi ved alle sammen, at der er en stor fristelse ved eksempler. Så afspejles diskussionen, og så glemmer man pludselig det mere principielle. Eksemplerne kan til gengæld findes i det omfang, det måtte ønskes.

Fru Lone Dybkjær kommer med tre vigtige bemærkninger. For det første, at det er af stor betydning, hvordan det hele kommer fra start. Det er jeg ganske enig i. Vi har lagt meget vægt på at få det præsenteret som et arbejde, der kun kan lykkes, hvis man erindrer sig to ting: punkt 1, at hovedpersonen er brugeren af den offentlige sektor, og punkt 2, at den, der er hovedpersonen i den offentlige sektors arbejde, er den enkelte ansatte. Det er meget vigtigt. Det kan ikke klares ved, at politisk valgte kommanderer rundt med de ansatte. Det kan kun klares, hvis den offentlige sektor indrettes på en bedre måde, sådan at folk føler et større incitament til at løse opgaverne.

Hr. Arne Bjerregaard var så venlig at nævne Carlzon. Det er klart, det var en mere begrænset opgave, han stod over for, og han

[Finansministeren]

har jo også været i stand til at opnå et overskud ved forholdsvis enkle midler, efter hvad jeg har forstået, og det ønsker vi ham til lykke med, men hans principper er i og for sig de samme som det, vi her taler om. Det er en appel til den enkelte om at yde en indsats, for uden den kan det hele simpelt hen ikke fungere.

Fru Lone Dybkjær siger, at det skal være langsigtet, for ellers nytter det hele ikke noget. Det er jeg også enig i. En række af de ting, vi her taler om, kan måske først træde i kraft med finanslov 1985. Andre ting hænger på, hvordan overenskomstforhandlingerne i foråret 1985 afsluttes. Så er der noget, der først ind i anden halvdel af 1980'erne bliver til noget, og endelig er der noget, der aldrig bliver til noget, for under arbejdet med disse ting vil vi opdage, at der er nogle af forslagene, der ikke er så gode, som vi først troede. Så finder vi bare nogle andre. Det vigtigste er, at hele processen kommer i gang.

Endelig er det vigtigt med politisk bredde. Det tør nok siges. Det vil ikke blive en moderniserings-, men en forvirringsproces, hvis man den ene dag skal operere med en stærk decentralisering, og den næste dag kommer nogle mennesker til, som mener, at det hele skal køre meget centralistisk.

Jeg er også enig i det med forsøgsordningerne. Det understreger vi også et enkelt sted i redegørelsen. Jeg har sagt til de kommunale organisationer, at vi finder, det ville være en god idé, ikke mindst når vi taler om brugerbetjening, om vi kunne finde nogle enkeltområder eller måske nogle enkelte kommuner eller amter, hvor vi kunne prøvekøre nogle ændrede måder at betjene borgerne på, og der kan også være andre felter, hvor vi skal starte med en prøveordning, inden vi kaster os ud i meget vidtrækkende omlægninger.

Jeg håber, at vi kan vende tilbage til pensionsforholdene. Det er et vigtigt problem. Der står ikke meget om det, men det, der står, synes jeg til gengæld markerer klart, at vi godt ved, at i de kommende år, hvor tilgangen til den offentlige sektor vil blive meget begrænset, og hvor der ikke vil være den samme kvantitative vækst, får vi et problem, hvis ikke de folk, der har ledende funktioner, har mulighed for at komme væk, enten ved at forlade den offentlige sektor eller ved at

komme over i retrætestillinger eller på anden måde give plads for den yngre generation.

Jeg tror, jeg har gjort nogle bemærkninger til fru Anne Grete Holmsgård. Det skal jeg ikke gå meget ind på. Jeg vil dog lige sige, at der var nogle kedelige mistanker, der var noget stærkere fremført end dem, hr. Bjørn Poulsen kom med, om, at det hele var et dække over nogle grimme besparelser. Det må jeg altså tilbagevise, men jeg tager det frem her, fordi fru Anne Grete Holmsgård siger: hvordan skal f.eks. det med puljer til de enkelte institutioner virke? Er det ikke bare et forsøg på at lægge slagsmålet ud? Ja, jeg vil ikke bruge det udtryk, men vi ønsker da, at så mange som muligt skal være med til at tage et ansvar. Vi ønsker, at så mange som muligt skal være optaget af, om deres skole eller sygehus eller sygehusafdeling nu fungerer bedst muligt. De skal ikke have lov til – det tror jeg heller ikke de fleste ønsker – at dække sig ind bag nogle få, og de politisk valgte kan slet ikke styre alle detaljerne. Derfor ønsker vi at lægge en række overvejelser ud.

Jeg siger tak til hr. Arne Bjerregaard, som meget korrekt og kyndigt påpeger risikoen for, at den almindelige træghed og konservatisme fører til, at en del af det ikke bliver til noget. Det håber vi ikke bliver tilfældet denne gang. Jeg tager ikke den beskedne offentlige opmærksomhed som udtryk for noget sådant. Der kan være andre forhold – vi er tæt op mod jul – som gør, at interessen har været lille.

Jeg tror, jeg har svaret hr. Ole Henriksen på hans lille indlæg om, hvordan jeg ser på arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet. Det vil ikke blive ændret i forhold til det bestående, for det er slet ikke det, vi taler om. Vi taler om, hvordan man kan delegerer noget kompetence.

Endelig er der spørgsmålet om, hvordan vi kommer videre. Jeg takker foreløbig for den meget stærke interesse, der har været givet udtryk for i dag, og for den tilslutning, der har været til en række af de væsentlige principper. Det er klart, at regeringen i samarbejde med finansudvalget og folketingets øvrige udvalg vil udmønte en række af tingene. Andre spørgsmål vil vi arbejde videre med sammen med de offentligt ansattes organisationer og de kommunale organisationer. Jeg håber, at vi med regelmæssige mellemrum

[Finansministeren]

kan komme tilbage til folketinget og redegøre for, hvordan arbejdet med dette store opgavesæt forløber.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Vi går så til anden omgang, og jeg beder de ordførere, der eventuelt ønsker ordet, om at melde sig.

Ivar Nørgaard (S):

Jeg vil gerne takke finansministeren for svarene. Det glæder mig, at finansministeren fuldt og helt deler den opfattelse, som også var fremherskende hos ordførerne, at dette område er et område, man ikke kan majorisere på. Det må være helt klart, at forholdsregler, der skal gennemføres på det administrative område, må der være almindelig enighed om, så de ikke kan blive undergivet siksakkurs ved ministerskifte eller regeringskifte. Det tror jeg at vi alle må være enige om, for det ville skade sagen meget, hvis vi kom ind i en siksakkurs. Derfor har jeg også lagt vægt på at understrege, at jeg finder, at BRU-rapporten var en sober rapport, som var relativt blottet for ideologi og derfor var egnet til noget, vi alle kan gå ind i praktisk diskussion om.

Det glæder mig også, at finansministeren tilsyneladende var kommet til den erkendelse, at der er gået for meget ideologi i privatiseringsdebatten. Det forekommer mig, at det blev lanceret i sin tid som noget, der var udtryk for et systemskifte og dermed en anden ideologi end den, der lå til grund for tidligere regerings virke. Hvis jeg har ret i det, er det jo altså den, der glæder sig over, at det nu ikke er ideologi mere, der selv har haft noget skyld i, at det blev ideologi, da det blev lanceret.

Jeg forstod ikke helt finansministerens svar på dette med det kommunale område. Det er næppe nok, at der har været en forhåndsorientering, som finansministeren siger det. Jeg mener også, det må være vigtigt, at man i højere grad går ned i den problematik, der ligger i at overføre principperne til kommunal regie. Der er nogen forskel på at delegerer noget ud til en offentlig decentral myndighed fra en statslig central myndighed og at flytte noget helt over til kommunale organer, f.eks. ophøre med refusionssystemet og indføre bloktilskud. Det er i meget høj grad

spørgsmålet om, hvad det er for kriterier, der skal anvendes ved sådanne bloktilskud, og det mener jeg vi må drøfte, også i lyset af de mere principielle betragtninger, der ligger i BRU-rapporten. Det håber jeg at finansministeren er enig med mig i.

Jeg vil om dette med modernisering og besparelser sige, at det lyder jo besnærende, når finansministeren siger, at der ikke er tale om besparelser, der er tale om modernisering, og det er klart, at når der skal være plads til nye behov, så må gamle behov ud. Ja, det er klart. Når man nævner eksemplet, at der bliver flere ældre, mens der bliver færre unge, og siger, at det får indflydelse på, hvordan man skal anvende midlerne, så er det selvfølgelig helt korrekt. Det, vi er nervøse for – jeg har ikke givet udtryk for nervøsitet så stærkt som andre her i dag – er, at man sætter en eller anden ramme for et område.

Lad os tage de evnesvage, for nu at nævne et eksempel. Hvis antallet af evnesvage på grund af P-pillen bliver mindre, fordi fødsler af evnesvage bliver færre, så er der en fare for, hvis man opererer med sådanne stramme rammer, at man ikke vil give plads til en kvalitetsforbedring af de evnesvages omgivelser. Jeg tror, de fleste må erkende, at det er en højst utilfredsstillende standard, man har i dag på det område, men man har altså ikke haft råd til det tidligere. Jeg mener, at den omstændighed, at forældrene nu sikrer, at der ikke bliver født så mange evnesvage børn, kunne give os muligheden for at give de evnesvage en bedre standard – dem, der trods alt er tilbage. Derfor er jeg bange for for stærke ønsker om, at nu er der kommet nye behov ind, og så er der nogle andre, der må gå ud. Det kan blive målt for kvantitativt, og det mener jeg at man skal være opmærksom på.

Til sidst vil jeg sige, at det glæder mig meget, at der er almindelig enighed om, at det er noget, vi i bred politisk enighed skal beskæftige os med. Derfor er det helt nødvendigt, at vi får drøftet det løbende og grundigt i udvalgene.

Bjørn Poulsen (SF):

Jeg er lidt ked af, at finansministeren ikke svarede på den sidste del af mit indlæg om, hvordan vi får den bedste service. Jeg er og-

[Bjørn Poulsen]

så ked af, at ministeren siger, at der ikke i denne redegørelse er lagt op til besparelser. I sp. 2386 i redegørelsen taler man om brugerbetaling, og man taler om, at ud over, at der skal ske en aflastning af skattesystemet, vil der også ske en nøjere afprøvning af efterspørgslen. Det kan selvfølgelig være rigtigt, jeg er nu ikke helt enig i det.

I slutningen af afsnittet taler man om, at det vil ske på en sådan måde, at man undgår alvorlige fordelingsmæssige konsekvenser. Vi har jo tidligere i denne regerings tid hørt noget om, at de stramninger, der var sket på socialområdet, ikke havde alvorlige fordelingsmæssige konsekvenser, og når vi læser en redegørelse som denne, ser vi, at man, skal vi sige det på den måde, betragter det som en del af regeringens politik. Dette er jo ikke kun et stykke teknisk papir. Det er klart, at der også ligger nogle holdninger bagved, og derfor, når vi læser dette, kan vi kun læse det, som om der skal være nogle besparelser, men at man vil undgå alvorlige fordelingsmæssige konsekvenser. Når vi har hørt det et par gange fra denne regering og har set resultatet af det, kan man godt blive en smule bange for, hvad der eventuelt kan ske i fremtiden, hvis man kører videre på den måde, man gør.

Jeg er meget enig med hr. Ivar Nørgaard, når han peger på, at skal der være noget fornuftigt i dette, så må man altså ikke presse det igennem med et spinkelt flertal. Det tror jeg vil være ødelæggende for alle forsøg på at lave en modernisering, som vi i og for sig alle er enige om, og jeg tror, det i meget høj grad vil være ødelæggende for de gode tanker, der også ligger i dette stykke papir.

Når finansministeren mente, at jeg havde problemer med at skjule min positive holdning til tingene, så vil jeg da sige, hvad finansministeren godt ved, at vores parti er et parti, der har nogle holdninger til nogle ting, og som mener, at vi skal have en så god service som overhovedet muligt, også i den offentlige sektor. Vi mener også, at de mennesker, der arbejder i den offentlige sektor, skal have så stor indflydelse, som det nu er politisk muligt. Men vi tror bare ikke på, at den nuværende regering med dens holdning er i stand til at indføre de ting i den offentlige sektor, vi gerne vil have.

Hvis vi tager det ud fra et teknisk synspunkt, er dette faktisk et godt stykke papir.

Men tager vi det ud fra et politisk synspunkt og med den holdning, der ligger bag ved papiret, så bliver vi negative, og det er der vel ikke noget at sige noget til.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg er godt klar over, at der var mange ting, finansministeren skulle svare på i sit svar til de forskellige ordførere, men han glemte altså at svare på nogle af de spørgsmål, jeg stillede ham. Dem vil jeg gerne stille igen, for så er der en chance til.

Jeg sagde, at det var noget svært at se, hvad det egentlig var, man ville gøre på konkrete områder, når man taler om at nedprioritere procentrefusionssystemet og opprioritere bloktilskudsordningen. Hvad betyder det f.eks. inden for et af de vigtige procentrefusionsområder, vi har, det sociale bistandssystem? Hvordan har man tænkt sig at ændre det? Har man overhovedet tænkt sig at ændre det, og hvordan vil man styre det? Hvordan vil man administrere en bloktilskudsordning inden for det område, og hvordan vil man føre sine verbale principper om øget kvalitet for brugerne ud i praksis på dette område ved at have en rammestyring, der snævert styrer enkelte fastlåste ressortområder? Som vi har det i dag, har man én blok, der tager sig af at give penge til folk, der er kastet ud af arbejdsmarkedssystemet og ud af arbejdsløshedsunderstøttelsessystemet, men hvor det skorter på de foranstaltninger, der skal til, hvis de skal bibringes en mulighed for at klare sig selv på længere sigt og dermed bibringes den psykologiske tilstand, hvor de kan se, at der faktisk er en fremtid for dem ud over at gå ned på en lavere og lavere sats gennem tilværelsen. Hvordan vil man administrere det?

Det andet, jeg spurgte om, er nogle konkrete eksempler på, hvad man egentlig mener med, at ressourcerne i øget udstrækning skal gives til brugerne fremfor til de producerende institutioner. Jeg kender eksemplet med socialforskningsinstituttet, men jeg vil gerne have at vide: hvad betyder det f.eks. på kulturområdet, hvis man overhovedet havde tænkt sig at anvende det på kulturområdet?

Finansministeren sagde, at det, der bl.a. lå i decentraliseringen, var, at man ønskede så mange som muligt inddraget i forvaltningen af midlerne på – begrebet lokalt niveau blev

[Anne Grete Holmsgård]

vist ikke brugt, men ude i kommunerne og i de enkelte institutioner. Betyder det, som jeg har tolket det, bare, at man vil lægge flere ting ud til den enkelte institution inden for de nuværende rammer eller ud til den enkelte kommunalbestyrelse, eller betyder det, at man vil spørge de ældre: hvad er det for nogle foranstaltninger for ældre, I mener det er rimeligt at man etablerer? Og hvordan vil man spørge dem? Vil man spørge børnene og forældrene, hvad det er for nogle institutioner, de ønsker, hvad det er for et indhold i institutionerne, de ønsker, hvad enten det er daginstitutioner, skoler eller hvad vi nu snakker om?

Er det de ting, man vil gøre, eller hvad er det, man vil gøre? Hvis det ikke er sådan nogle ting, man vil gøre, så passer det jo ikke, når finansministeren står heroppe og bedyrer, at dette ikke bare er en pænere klæbemærkat på den politik med nedskæringer, regeringen i øvrigt har ført det sidste år. Jeg synes ikke, at det virkede særlig overbevisende, og de ting, der er blevet sagt heroppefra, har ikke fået mig til at tro mere på det.

Derfor vil jeg gerne have en konkret uddybning af, hvad det egentlig er for nogle områder, man har tænkt på. Man må jo have gjort sig nogle meget konkrete overvejelser, som man bare ikke har taget med i redegørelsen, der er meget uigennemskuelig for os, der kun sidder med redegørelsen og skal tage stilling ud fra den.

Finansministeren (Christophersen):

Jeg skal gerne med det samme tilstå, at der var nogle spørgsmål, jeg ikke fik svaret på. Det var, fordi den røde lampe lyste. Det var ikke af uvilje over for spørgerne, men det var en vis nervøsitet hos mig for, at formanden på et eller andet tidspunkt ville gribe ind og afbryde et i øvrigt tankevækkende indlæg fra min side.

Hr. Ivar Nørgaard har ret i, at vi selvfølgelig på det kommunale område har brug for at komme helt ned i de konkrete ting. Det er regeringen og de kommunale organisationer enige om at vi skal. Det er klart, at på de regelmæssige møder, der er i kommunekontaktudvalget, hvor regeringen og de kommunale organisationer mødes, må vi nøje drøfte det igennem, eksempelvis hvad der er af problemer knyttet til en afvikling af de nuvæ-

rende procentvise refusioner og overgang til bloktilskud. Det er ikke nogen let sag, det ved vi alle sammen, for det er spørgsmålet om, hvorvidt de nuværende objektive kriterier er tilstrækkelige og giver en tilstrækkelig dækkende beskrivelse af det objektive behov, eller om man skal lave om på det, eller om man skal have 2 forskellige former for bloktilskudssystem. Det må vi vende tilbage til. Regeringen vil drøfte det med de kommunale organisationer – det blev i øvrigt annonceret i åbningstalen og i regeringens lovprogram – og så kommer regeringen til folketinget med et konkret lovforslag om det, men de overvejelser er langtfra afsluttet.

Der er også en række andre ting, hvor vi på det kommunale område meget gerne ser et samarbejde mellem staten og kommunerne. Der er nogle steder, hvor man kan sige, at det er nødvendigt, at staten og kommunerne er enige om forandringer. Det gælder f.eks. på løn- og ansættelsesområdet. Vi kan ikke, så vidt jeg kan se, ændre løn- og ansættelsesvilkårene inden for det statslige område, uden at det har nogle konsekvenser for det kommunale område. Regeringen har tilkendegivet over for amter og kommuner, at vi naturligvis må følges ad i forsøgene på at formulere ønsker til de offentligt ansattes organisationer, dér hvor det er forhandlings- og aftalestof.

Så er der endelig nogle områder, hvor amter og kommuner i og for sig kan gøre, som de vil, og hvor staten ikke har nogen mulighed for at påvirke deres dispositioner. Vi kan nævne et område som amters og kommuners investeringer i ny teknologi. Dér kan de i og for sig træffe den beslutning, de vil, det kan hver enkelt kommune gøre, men det er mit stærke indtryk, at også her vil de kommunale organisationer meget gerne have et samarbejde med regeringen.

Hr. Ivar Nørgaard siger, at der jo kan opstå et problem med de meget stramme rammer, og så nævnes eksemplet med de evnesvage: hvad hvis der bliver færre af dem? Er vi dermed afskåret fra at bruge de overskydende bevillinger til at hæve kvaliteten? Nej, det er vi ikke, men det er meget vigtigt, mener jeg, at vi, såfremt der skal ske en kvalitetsforbedring, træffer en politisk beslutning om, at det vil vi. Et af vore problemer i mange år har jo været, at kvalitetsforbedringer er kommet, uden at man egentlig har besluttet,

[Finansministeren]

at de skal komme, og det har skabt et udgiftsloft.

Hvis vi i de kommende år får et stærkt faldende børnetal i vore skoler, så kunne man godt risikere at komme i den situation, at det bare førte til mindre og mindre klassekvotienter, at det førte til dårligere og dårligere lokaleudnyttelse. Hvis vores system er sådan indrettet, at et mindre behov automatisk fører til et større ressourceforbrug pr. skoleelev, så tror jeg, både hr. Ivar Nørgaard og jeg ville være enige om, at det er en kvalitetsforbedring, der ikke er truffet beslutning om, men som bare kommer, fordi vores system ikke kan forhindre den i at komme. Derfor tror jeg, vi skal indrette systemet sådan, at der sker en så god tilpasning til behovene som faktisk muligt. Hvis vi vil have kvalitetsforbedringer, så må vi træffe en politisk beslutning om, at et eller andet råderum kan bruges til det.

Det er rigtigt, at hr. Bjørn Poulsen stillede et par spørgsmål, jeg ikke fik svaret på. Jeg vil godt komme ind på det her. Der var bl.a. et spørgsmål om, hvad det frie forbrugsvalg er, hvordan det skal forstås. Med det mener vi, at der er brug for bl.a. flere valgmuligheder. Inden for det, der f.eks. har med børns pasning at gøre, kan man sige, at der har man nok forsømt fra kommunal side at give forældrene flere reelle valgmuligheder. Det er ikke bare et spørgsmål om, hvorvidt børnene skal i børnehave, eller de skal passes hjemme. Det er også et spørgsmål om, hvorvidt der er alternative pasningsformer, tilstrækkelig mulighed for dagpleje, tilstrækkelig mulighed for forskellige moduler i børnehaverne, sådan at det ikke bare er heldags- og halvdagsbørnehaveophold, vi taler om, osv.

Så bliver jeg spurgt om brugerbetaling og de fordelingsmæssige konsekvenser, om, hvad det er, vi tænker på. Ja, vi tænker selvfølgelig på, at der kan være områder, hvor vi generelt set ønsker en større brugerbetaling, men hvor den ydelse, man giver, har en social rækkevidde, som gør, at det kan få nogle fordelingsmæssigt uheldige virkninger. Et eksempel: daginstitutionstakster. Man har de gange, hvor man har forhøjet daginstitutionstaksterne, fordi udgifterne er steget, også ændret reglerne for fripladser. Det er sket her for nylig. Det er et godt eksempel på, hvordan man kan holde fast i et betalingsprincip,

måske endda styrke det tid efter anden, og alligevel gennem fripladsgrænser sikre, at der ikke kommer nogle socialpolitiske skævheder ud af det.

Fru Anne Grete Holmsgård havde nogle spørgsmål, som jeg heller ikke nåede at besvare i første omgang. Jeg håber, at jeg har besvaret det om bloktilskuddene med det, jeg sagde til hr. Ivar Nørgaard. Så var der spørgsmålet om, hvad man f.eks. på det kulturpolitiske område skulle gøre for at leve op til tanken om, at udbud og efterspørgsel bedre skulle svare til hinanden. Fru Anne Grete Holmsgård siger: er det f.eks. sådan, at man skal flytte penge fra nogle områder til andre områder? Ja, det kan da godt være. Det må være en politisk beslutning i kommunalbestyrelse, amtsråd og her i folketinget. Det er ikke sikkert, at vi skal blive ved med at bruge penge på en ganske bestemt kulturel opgave. Det kan være, at den bliver uinteressant, eller det kan være, at den ikke løses særlig tilfredsstillende, eller det kan være, at der er noget, som er endnu vigtigere eller endnu mere interessant. Så skal vi være i stand til at flytte rundt på pengene. Inden for det kulturelle område gælder det ligesom inden for alle andre områder, at der er nogle behov, der glider ud, og nye, der dukker op.

Så var der det med leverandørbevillinger kontra brugerbevillinger, og statens socialforskningsinstitut blev nævnt, og i den forbindelse blev der spurgt: ja men hvem skal så lave de tværgående undersøgelser? Ja men der må da være andre. Man kunne tænke sig, at man spurgte nogle af landets universiteter. De interesserer sig meget for det tværgående. Det kunne jo være, man spurgte nogle af dem, eller det kunne være, at der var andre kyndige folk, som var interesserede i at lave det.

Det, der er ideen i at flytte bevillingerne væk fra leverandørerne og over til brugerne, er at få den, der gerne vil have tingene, til at spekulere lidt på, hvad det koster at lave dem. I dag er det gratis at rekvirere en undersøgelse mange steder. I dag er det også gratis at rekvirere en række andre ting, f.eks. i centraladministrationen. Hvis fiskeriministeriet gerne vil have malet sin køkkentrappe, så henvender det sig til boligministeriets ejendomsdirektorat, og så finansieres det over ejendomsdirektoratets bevillinger. Hvis det nu var fiskeriministeriet selv, der skulle

[Finansministeren]

afgøre, om køkkentrappen skulle males, og betale, så ville det måske spekulere lidt mere på, om det nu var så nødvendigt. Nu har jeg nævnt et lille pædagogisk eksempel, men man kunne godt nævne store eksempler på den slags omlægninger.

Så bliver jeg endelig spurgt af fru Anne Grete Holmsgård vedrørende brugerbetalingen, hvor det er man skal sætte mere ind, hvad det er for nogle områder. Ja, hvis jeg må have lov at nævne de regionale trafikskaber. Det er meget interessant, hvad der er sket dér i det sidste halvandet års tid. Dér har man jo øget brugerbetalingen, fordi tingene var ved at udvikle sig til et stort ressourcepild. Jeg synes, det var en fornuftig disposition af amterne, at de har hævet taksterne. Vi kan også nævne P&T. Dér var vi som bekendt for et par år siden også ved at havne i en situation med et meget stort underskud. Nu har P&T formentlig i 1984 balance på sit budget. Det er 2 store felter, hvor der bruges mange ressourcer, og hvor det er vigtigt, at man økonomiserer ved at lade brugerne afgøre, om de nu også har brug for det i det omfang, det stilles til rådighed.

Fjerde næstformand (Arentoft):

For god ordens skyld vil jeg meddele, at da taletiden var 15 minutter for ordførerne i første omgang, var der også mulighed for at stille flere spørgsmål. Derfor fik finansministeren 30 minutter til at svare i stedet for 20.

Hermed sluttede forhandlingen.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Arentoft):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af elektricitet. (Lovforslag nr. L 39).

Eksemplarer er omdelt.

Miljø- og planlægningsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om støtte til de små øsamfund. (Trafikstøtte m.v.). (Lovforslag nr. L 48).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget om offentlige arbejder har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om erhvervelse af arealer m.v. til anlæg af en banestrækning fra København til Harrestrup Å. (Lovforslag nr. L 27).

Eksemplarer er omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 8. december 1983, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 18.37
